

Årsredovisning 2015

Sveriges Kommuner och Landsting

Ordförandes förord

Det är spännande att ta del av förbundets och medlemmarnas arbete under det år som gått. De mål som SKL:s styrelse antog 2014 för det följande året var ambitiösa och flera sträcker sig över två år. Att sätta mål för en verksamhet är alltid en balansgång. Särskilt för en organisation som SKL där arbetet till stor del handlar om alla medlemmars samlade insatser, men även om statsmaktens agerande. Om man sätter för låga mål så kan man nå dem lättare, men resultatet blir mindre relevant och förbättringen begränsad. Om man istället sätter för höga mål som är svåra att nå är risken större att man inte uppnår dem.

Men det som framförallt är svårt att förutse är händelser i omvärlden. 2015 var på vissa sätt ett exceptionellt år för sektorn med ett historiskt högt antal flyktingar som kom till Sverige. Detta har helt förändrat förutsättningarna för kommunernas barn- och ungdomsvård, vilket också påverkat måluppfyllelsen inom området. Å andra sidan har arbetet med just nyanländas etablering och att få gehör för SKL:s åtgärdsförslag i 35-punktsprogrammet varit framgångsrikt.

Arbetet med att öka bostadsbyggande har uppnått målen bland annat genom att stadsmiljöavtal har slutits. Nyckeltal inom Öppna jämförelser för planprocessen har identifierats. Vi kan också se att vi nått resultat i arbetet med att förbättra skolresultaten, skapa förtroende för hälso- och sjukvården samt ökat användande av den gemensamma e-tjänsten för ekonomiskt bistånd.

Men inom ett flertal områden behöver vi arbeta hårdare för att öka måluppfyllelsen. 55 procent är ett alltför lågt resultat. Ett sådant område är ökad sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Där är målet om att hälften av alla kommuner ska ha riktlinjer för anställning av personer med funktionsnedsättning inte fullt uppnått, utan det stannar vid 42 procent. Andra områden där vi inte nådde ända ram var att erbjuda 90 000 ungdomar ett sommarjobb, vilket till viss del beror på att ungdomskullarna minskat. Inom vård och omsorg har vi tyvärr inte kommit så långt vi hade önskat med att erbjuda e-tjänster eller införa digitala trygghetslarm. Detsamma gäller strategier hos medlemmarna för brukare och patienter som medskapare.

Arbetsättet med prioriterade frågor och bedömning är ett bra verktyg för att utveckla verksamheten och ger såväl förbundet och medlemmar ett viktigt underlag i det fortsatta arbetet.

Lena Micko

Ordförande, Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

Inledning	5
Perspektiv som genomsyrar verksamheten	6
De prioriterade frågorna	7
Ökad sysselsättning för personer med funktionsnedsättning	8
Ökat bostadsbyggande	9
Utvecklad barn- och ungdomsvård	10
Bättre skolresultat.....	11
Unga till arbete	11
Sveriges Viktigaste Jobb	12
Digitalisering för bättre välfärd	13
Bättre vård och omsorg med stöd av digitala tjänster	14
Brukare och patienter som aktiva medskapare.....	15
Vårdens utveckling och likvärdighet.....	16
Nyanländas etablering – en investering för framtiden.....	17
Välfärdens långsiktiga finansiering.....	19
Årsredovisning och koncernredovisning 2015	20
Förvaltningsberättelse	20
Koncernens resultaträkning	25
Koncernens balansräkning.....	26
Koncernens rapport över förändring i eget kapital	28
Koncernens kassaflödesanalys.....	29
Moderföretagets resultaträkning	30
Moderföretagets balansräkning.....	31
Moderföretagets rapport över förändring i eget kapital	33
Moderföretagets kassaflödesanalys.....	34
Noter	34
Revisionsberättelse	58
Politisk organisation	60
Förtroendevalda	61
Kansliorganisation	76

Inledning

Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) årsredovisning för 2015 innehåller en beskrivning och uppföljning av förbundets verksamhet under året.

Redovisningen har sin utgångspunkt i styrmodellen i verksamhetsplan och budget för 2014. Verksamhetsplanen grundas på kongressens inriktningsdokument för mandatperioden 2012–2016.

SKL är en medlemsorganisation för kommuner, landsting och regioner som ska verka på medlemmarnas uppdrag och med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin. Medlemmarna utövar sin beslutanderätt vid förbunds-kongressen. Kongressen utser styrelse, revisorer och valnämnd. Styrelsen kan utse delegationer och beredningar som stöd för sitt uppdrag.

Med utgångspunkt i uppdraget har förbundets *verksamhetsidé* formulerats.

En fråga om demokrati.

SKL är en medlemsorganisation för kommuner, landsting och regioner. Som arbetsgivar- och intresseorganisation driver vi deras frågor och erbjuder stöd och service. Vi väcker frågor, agerar kraftfullt och bildar opinion. Vårt uppdrag är att ge kommuner, landsting och regioner bättre förutsättningar för lokalt och regionalt självstyre. Målet är att utveckla välfärden.

Det är en fråga om demokrati.

Perspektiv som genomsyrar verksamheten

Perspektiven EU, jämställdhet och mångfald ska genomsyra SKL:s verksamhet såväl externt som internt. Perspektiven ska beaktas vid planering, beslut, genomförande, uppföljning och utvärdering inom förbundets alla verksamhetsområden. Nedan beskrivs kortfattat de tre perspektiven.

EU-perspektivet

EU-perspektivet handlar om att ta tillvara de möjligheter som det internationella samarbetet erbjuder men också att noga följa och påverka skeenden inom till exempel EU:s institutioner.

Jämställdhetsperspektivet

Jämställdhetsperspektivet innebär att främja jämställdheten mellan kvinnor och män med målsättningen att kvinnor och män ska ha samma makt och möjlighet att forma såväl sina egna liv som samhället. SKL arbetar aktivt för att jämställdhetsintegrera sin egen verksamhet.

Mångfaldsperspektivet

Mångfaldsperspektivet innebär att se, förstå, värdesätta och tillvarata individers olikheter när det gäller kön, ålder, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, funktionsnedsättning samt sexuell läggning. Perspektiven har ett särskilt intresse för SKL utifrån rollen som nationell arbetsgivarorganisation.

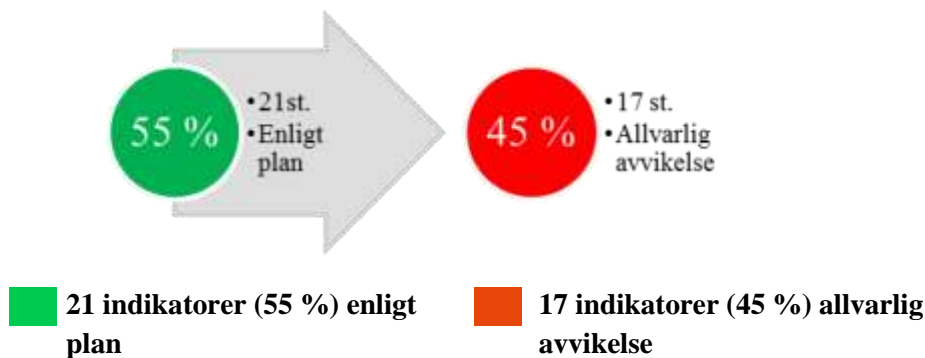
De prioriterade frågorna

För år 2015 har styrelsen valt 12 prioriterade frågor. Bedömningen är att 55 procent av målsättningarna uppfyllts eller gått enligt plan. Styrelsen antog tvååriga mål för vissa frågor och de tvååriga indikatorer (med tillägget ”(2015-2016)” efter indikatorn) som går enligt förväntan markeras som gröna i T3, då de enligt ursprunglig plan ska slutföras först under 2016.

17 indikatorer, 45 % av totalen, är rödmarkerade. Det höga antalet är delvis ett resultat av en medveten ambition att sätta utmanande mål som är svårare att nå, men antalet får trots allt betraktas som högt. Följande orsaker ger mer bakgrund till utfallet för tio av de rödmarkerade (26 % av totalen).

- 3 indikatorer (Utvecklad barn- och ungdomsvård) nås inte på grund av det stora antalet ensamkommande flyktingbarn helt förändrat förutsättningarna.
- 2 indikatorer (Välfärdens långsiktiga finansiering) nås inte på grund av att en rapport inte antagits politiskt innan årsskiftet.
- 3 indikatorer (Ökad sysselsättning för personer med funktionsnedsättning, Unga till arbete, Sveriges viktigaste jobb) har gått bra men inte nått ända fram.
- 2 indikatorer (Bättre vård och omsorg med stöd av digitala tjänster) har påverkats av att externa aktörer inte levererat.

Måluppfyllelse

Jämställdhet

I enlighet med internkontrollplanen ska de prioriterade frågorna jämställdhetsintegreras. Vilket redovisas i samband med de enskilda prioriterade frågorna.

I övrigt att notera om perspektivens uppföljning är att på en femgradig skala ger svenska och utländska aktörer betygen 4,8 för trovärdighet och 4,3 för initiativ för SKLs EU-arbete, kansliets avdelningar har genomfört pilotprojekt inom mångfaldsområdet och arbetet utifrån SKLs strategiska handlingsplan för jämställdhet fortgår.

I det följande görs korta avrapporteringar om läget för respektive fråga.

Ökad sysselsättning för personer med funktionsnedsättning

- 50 procent av medlemmarna har antagit riktlinjer eller politiska beslut för att öka möjligheten för personer med funktionsnedsättning att bli anställda i kommuner och landsting
- Framgångsrika metoder för att öka andelen sysselsatta med funktionsnedsättning har kommunicerats till politiker och ledande tjänstemän och uppfattas som användbara i utvecklingen av det lokala delaktighetsarbetet
- Medlemmarna har tagit del av goda exempel på projekt för arbetsintegration där kommuner, arbetsförmedling samverkar

Det är 42 procent av kommunerna som har riktlinjer eller planer för anställning av personer med funktionsnedsättning. För att kunna göra en nulägesbeskrivning av läget har kontakter tagits med aktörer som har relevant statistik/information som kan användas i analysarbetet. Via samkörning av information ville vi se samband mellan förekomst av riktlinjer och utfall. Det visar sig att om man har en plan eller riktlinje inte ger avtryck i om man har fler anställda med stöd från Arbetsförmedlingen. Den skillnad som finns gäller för de kommuner som uppger att man har uppföljningsbara mål. Hos dessa kommuner finns det fler anställda med dessa Arbetsförmedlingsstöd.

En förfrågan om goda exempel och synpunkter på vad som behöver göras för att underlätta att fler med funktionsnedsättning ska närma sig arbetsmarknaden har skickats ut brett till olika kommunala verksamheter. Systematisering och analys har skett och sammanställts. Indikatorns mål om att ha kommunicerat metoder som uppfattas som användbara har inte klarats innan årsskiftet, men material är framtaget och har fått positiv respons inom en mindre krets. Lärande exempel om arbetsintegration har lagts ut på hemsidan och har kommunicerats i olika sammanhang och det har bland annat resulterat i artiklar och en film om Gävle kommuns arbete. SKL har också lagt ut information om Idéburet offentligt partnerskap (IoP) i kommunerna. Framtagande av informationsmaterial om samordnad individuell plan (SIP) i samråd med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har kommit långt. Två möten har hållits och material finns och nu arbetar myndigheterna med hur informationen ska spridas och användas. Fem kommuner har varit med i en dialog om att ta fram en beräkningsmodell för att belysa ekonomiska incitament för att arbeta med att få personer med funktionsnedsättning i arbete. SKL har tagit fram ett underlag och har beslutat att gå vidare med arbetet under 2016 med kommunerna.

Jämställdhet

Jämställdhetsaspekten har funnits med i arbetet då det finns möjlighet att belysa den. Den statistik vi fått från Af är könsuppdelad vilket gör att vi kan analysera om det finns skillnader mellan könen på insatsnivå hos våra medlemmar.

Ökat bostadsbyggande

- Kommuner i en region har ett intentionsavtal för ökat bostadsbyggande mellan staten, regionen och kommunerna. (2015-2016)
- Regeringen har tillsatt en utredning med syfte att ändra planprocessen så att länsstyrelsernas möjlighet att yttra sig begränsas till ett tillfälle. (2015-2016)
- Minst hälften av de kommuner som arbetar med kommunal markanvisning har en markanvisningspolicy som syftar till fler aktörer och tydlig genomförandetid. (2015-2016)
- SKL har publicerat Öppna jämförelser för planprocessen. (2015-2016)

Från 2015 kan kommunerna sluta en överenskommelse med staten genom så kallade stadsmiljöavtal. Där ingår statliga medel till vissa investeringar i lokal och regional kollektivtrafik som kan främja en hållbar stadsutveckling med nya bostäder och en utbyggnad av samhällsservice. En utredning, den så kallade planprocessutredningen, slutredovisades den 15 december 2015 och remissbehandling sker för närvarande. I slutbetänkandet lämnas förslag till hur planprocessen kan effektiviseras och en ny ordning för länsstyrelsernas medverkan i planeringsprocessen som går i linje med vad SKL tidigare hemställt om till regeringen.

Många kommuner som arbetar med kommunal markanvisning har idag någon form av policyer för detta arbete och arbete pågår i de flesta kommuner med att ta fram riktlinjer för markanvisningar. Uppföljning av arbetet sker under 2016 bland annat i samband med de regionala bostadskonferenserna som kansliet planerar tillsammans med länsstyrelser och regioner. Arbetet pågår härutöver med att ta fram ett antal lämpliga mått för jämförelser kommunerna emellan. Avsikten är att under 2016 ta in uppgifter utifrån ett antal av dessa mått. Stadsmiljöavtal har slutits med ett 30-tal medelstora kommuner.

Planprocessutredningen har levererat sitt slutbetänkande där det föreslås att planprocessen ändras så att länsstyrelsernas möjlighet att yttra sig begränsas till ett tillfälle. Ett stort antal kommuner har tagit fram alternativt sett över policyer för den lokala markpolitiken. Ett utvecklingsarbete har bedrivits i syfte att ta fram relevanta och avläsbara jämförelsemått för kommunernas fysiska planering. Insamling av data avses påbörjas under 2016.

Jämställdhet

Där det finns tillgängliga data används könsuppdelad statistik i sammanställningar och rapporter.

Utvecklad barn- och ungdomsvård

- 75 % av SoL-placerade respektive 90 % av LVU-placerade barn och unga ska vara läkarundersökta. (2015-2016)
- 90 procent av kommunerna kan i egen regi erbjuda introduktion och uppföljning av nyanställda socialsekreterare inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård. (2015-2016)
- 90 procent av kommunerna kan erbjuda arbetsledare inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård ett nationellt framtaget ledarutvecklingsprogram. (2015-2016)

Det stora antalet flyktingar som anlände till Sverige och särskilt ensamkommande barn har helt förändrat förutsättningarna för den prioriterade frågan. Det är inte möjligt att uppnå indikatorerna enligt ursprunglig plan. Det som kunnat göras är följande. Vid det gemensamma nätverksmötet för landstingsdirektörer och socialchefs nätverket i november redovisades resultat från en rapport om läkarundersökningar och en diskussion följde kring tidig upptäckt av de barn som riskerar att inte nås av insatserna inom den förbyggande hälsovården samt kring fortsatt implementeringsstöd till huvudmännen.

I september och november då de regionala utvecklingsledarna har haft nätverks-träffar har respektive läns implementeringsplan och behov av stöd i den varit uppe till diskussion. SKL lämnade i november in sitt remissvar i LVU-utredningen (SOU 2015:71) och fortsätter att intressebevaka frågan i kommande proposition. Socialstyrelsen har slutfört sitt regeringsuppdrag med att ta fram ett webb-stöd med förteckning av olika kunskapsprodukter för introduktion för nyanställda. Det har gjorts i samråd med SKL. Eftersom SKL:s uppfattning är att det är bra, men att det inte räcker med ett sådant webb-stöd har SKL tillsammans med Jönköpings län börjat planera för att komplettera länets introduktionsprogram, med filmer etc. Socialstyrelsen har tagit in anbud på uppdragsutbildning på 7,5 hp för arbetsledare. Utbildningen ska starta i april 2016. SKL:s uppfattning är att det är bra men att det inte räcker.

Jämställdhet

Rapporten gällande läkarundersökningar kunde inte jämställdhetsintegreras, då underlaget var för litet. Det blev därför inte möjligt att särskilja pojkar och flickor.

Bättre skolresultat

- Regeringen har beslutat att utreda hur de nationella proven ska förändras för att dels minska lärares arbetsbörda, dels ge huvudmännen underlag om kunskapsutveckling över åren.
- En majoritet av de kommuner som under lång tid har haft svaga eller vikande elevresultat har fått stöd i ett analys- och utvecklingsarbete av SKL.
- Minst tio kommuner har påbörjat en pilotomgång av ledarskapsprogrammet ”Leda för resultat i skolan” som vänder sig till skolchefer och rektorer.

Regeringen har tillsatt en utredning som SKL har haft både formella och informella kontakter med under året. Utredningen kommer snart att presentera sina förslag, som på flera sätt tar tillvara SKL:s ståndpunkter. I juni anordnade SKL ett frukostseminarium om utvärdering i skolan i juni. Satsningen SKL:s Skolanalys har initieras och två kommuner deltog i höstens pilotomgång. Under 2015 genomfördes enbart pilotomgången för att pröva metoden och utvärdera den innan en större satsning görs. Indikatorns nivå om en majoritet av berörda kommuner kommer därmed inte att nås under 2015. Berörda kommuner är de som under lång tid haft dåliga eller sjunkande resultat, vilket är ett 20-tal kommuner. En pilotomgång av Leda för Resultat Skola genomförs med avslut i september 2016. I pilotomgången deltar 9 kommuner och ett kommunalförbund. Från varje huvudman deltar ledningsgrupp och stödfunktioner på förvaltningsnivå samt rektorer.

Jämställdhet

Jämställdhet och andra mångfaldsfrågor är en viktig del av analysen i SKL:s Skolanalys. I utvecklingsprogrammet ”Leda för Resultat” tas såväl jämställdhet som andra mångfaldsperspektiv upp under programmet, dels i själva verksamheten dels beaktas frågan i beslut av föreläsare etc.

Unga till arbete

- 100 kommuner och landsting har tecknat avtal om yrkesintroduktion.
- Landets kommuner och landsting erbjuder minst 90 000 ungdomar ett feriejobb/praktik.
- Minst 60 kommuner har tillsammans minskat andelen elever som inte fullföljer gymnasieskolan med 20 %. (2015-2016).

Totalt finns det 40 yrkesintroduktionsavtal i Sverige varav SKL och Svenska Kommunalarbetsförbundet har tecknat två av dessa avtal, det är: BUI – Bestämmelser för arbetstagare i utbildnings- och introduktionsanställning, BAL – Bestämmelser för arbetstagare i arbetslivsintroduktionsanställningar. Sommaren 2015 erbjöd landets kommuner och landsting/regioner 84 000 unga en chans att

arbeta några veckor under sommaren vilket är fler än någonsin tidigare. Totalt fick 80 000 ungdomar ett feriearbete i en kommun och 4 000 ungdomar ett feriearbete i ett landsting eller region. Detta visar en enkät som har skickats till landets samtliga kommuner och landsting/regioner i september 2015. Enkäten besvarades av 83 procent av kommunerna och av 62 procent av landstingen och regionerna. Resultatet är i linje med den prognos på 85 000 feriejobb/feriepraktikplatser som publicerades våren 2015. Jämfört med 2014 erbjöds 6 000 fler unga ett feriejobb under sommaren 2015. Indikatorn har inte uppfylls men både antalet platser och antalet unga som fått plats har ökat. Sedan 2010 har även antalet ungdomar i åldern 16 – 18 år minskat med 70 000, vilket innebär att flera kommuner inte kan erbjuda fler ungdomar feriejobb då antalet ungdomar blir färre. Plug In 2.0s genomförandefas inleddes under perioden.

Detta innebär att 6 regioner och 26 kommuner har inlett sitt operativa arbete med att förhindra skolavhopp och hjälpa ungdomar tillbaka till studier. Ytterligare två regioner har nu anslutit. Totalt beräknas projektet nå 8 regioner och ca 55 kommuner och ca 3000 deltagare under projekttiden. Betydligt fler kommuner än beräknat från början kommer att arbeta med utvecklingsarbetet. I tre regioner som inte ingår i satsningen har liknade projekt startat under perioden vilket innebär att spridningen blir ännu större. Bara i Östra Mellansverige nås ytterligare ca 30 kommuner i projektet #jagmed. Värmland

Jämställdhet

I enkäterna som samlat in uppgifter om ungdomar som haft feriejobb så ser vi en jämn fördelning i antalet män och kvinnor som haft ett feriejobb i kommuner, landsting och regioner. I kommunerna gick 51 procent av samtliga feriejobb till kvinnor och motsvarande siffra i landsting/regioner var 53 procent. 30 procent av kommunerna och 36 procent av landsting/regionerna arbetar aktivt med att få män att arbeta inom traditionellt kvinnodominerade yrken. Främsta syftet för att bryta könsmönstret är att många står inför stora rekryteringsbehov och för att klara av dem, måste fler män söka sig till de sektorer som idag domineras av kvinnor. Plug In 2.0 kommer att ha ett än mer tydligt fokus på de s.k. horisontella principerna jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering. En utbildning är genomförd för projektledare (ca 55 stycken) i Plug In 2.0 regi. Utbildningen är starkt fokuserad på jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering.

Sveriges Viktigaste Jobb

- Av landets kommuner använder minst 30 % medvetet feriearbete som en strategi för att främja kompetensförsörjning och jämn könsfördelning i den kommunala välfärdssektorn.
- Antalet praktikplatser i kommuner, landsting och bolag inom ramen för IVA:s satsning Tekniksprånget har ökat med minst 100 %.
- Minst 80 procent av medlemmarna anser att Sveriges Viktigaste Jobb bidrar till att öka välfärdsjobbets attraktivitet.

Två tredjedelar av kommunerna och samtliga landsting/regioner uppger att de har en strategi med feriejobben/feriepraktiken. Många av dessa uppger att strategierna främst handlar om att marknadsföra sig som arbetsgivare och presentera de jobb som finns. 30 procent av kommunerna och 36 procent av landstingen uppger att de använder feriejobben som en strategi för att få en mer jämn könsfördelning bland sina medarbetare. År 2014 stod kommuner, landsting och bolag för 28 praktikplatser inom Tekniksprånget. 2015 var antalet platser 121, vilket innebär en ökning med över 300 %. För att sprida information om möjligheterna med Tekniksprånget, och visa medlemmar hur andra gör, har projektet haft informationstillfällen för samtliga berörda nätverk inom SKL, publicerat lokala debattartiklar, bland annat tillsammans med IVA, skapat eget innehåll och spridit i projektets sociala kanaler samt skapat möjligheter för representanter för Tekniksprånget att medverka på stora SKL-evenemang som Arbetsgivarforum och Arbetsmarknadsdagarna. 2014 ansåg 76 % av medlemmarna att satsningen bidrar till att öka välfärdsjobbets attraktivitet. Det var ett mycket gott resultat. Men projektet ville ändå höja ribban ytterligare och höjde därför ambitionsnivån till 80 %. Vid 2015 års mätning blev resultatet 77 %. Ett jättebra resultat som visar att SKL:s medlemmar har hög tilltro till satsningen. I utvärderingen av projektet gentemot medlemmarna svarade 76 % att de använt något eller några av projektets verktyg, även det en mycket hög siffra.

Jämställdhet

För projektets del är jämställdhetsaspekten integrerad i vårt arbetssätt. Alltifrån vilka personer vi väljer att lyfta fram på scen i t.ex. seminarier, på film, i bild och i text till arbetet med en av de nio rekryteringsstrategierna som vi kallar bredda rekryteringen. För att möta framtidens rekryteringsbehov är det avgörande för kommuner och landsting att arbeta med att få färre att göra könsnormativa val.

Digitalisering för bättre välfärd

- SKL och regeringen har en överenskommelse om fleråriga satsningar med statligt stöd om minst en miljard kronor för införande av digitala välfärdstjänster inom vård, omsorg, skola och samhällsbyggnad.
- Merparten av kommunerna har nytta av det upphandlingsstöd som SKL erbjuder i form av kravspecifikationer för IT-stöd inom vård, omsorg, skola och samhällsbyggnad. (2015–2016).
- Två tredjedelar av kommunerna använder den gemensamma e-tjänsten för ekonomiskt bistånd.

SKL och regeringen slöt i oktober/november en överenskommelse om fördjupat samarbete för digital förnyelse av det offentliga Sverige där digitalisering och smarta välfärdstjänster inom vård, omsorg, skola, samhällsbyggnad, livsmedelskedjan, företagande ingår som prioriterade områden. Som del i detta arbete slöts en överenskommelse i februari om enklare företagande där regeringen avsätter tio miljoner under två år för verksam.se/kommun. Gemensam vision om eHälsa

2016-2020 tillsammans med regeringen har påbörjats. Överenskommelserna omfattar inte målsättningen om stöd på en miljard. Kravspecifikationer för skoladministrativa system och kommuner som vill införa Mina Meddelanden lanserade och finns tillgängliga att använda. Kravspecifikation för lokalbokning inom kultur och fritid levererad och kommunikation till alla kommuner om möjligheten att gå vidare i gemensam upphandling på underlaget ligger ute, hittills har 39 kommuner anmält intresse. Kravspecifikationer för BBIC (Barnens behov i centrum) är under framtagande tillsammans med Socialstyrelsen. Underlag för kravspecifikationer för uttag från verksamhetssystem till e-arkiv, hälsodata och hem-monitorering är under utvecklande. Upplevd nytta av kravarbetet hos kommunerna av SKL:s upphandlingsstöd i kommunerna följs upp under hösten 2016 genom särskild enkät. Tjänsten för ekonomiskt bistånd, SSBTEK, har idag 210 anslutna kommuner vilket motsvarar över 8 milj. invånare i landet och tjänsten hanterar ca 300 000 frågor per månad. Förvaltningen av tjänsten sker genom en aktiv styrgrupp med tjänsteråd och driftsråd. Det har skapats en förvaltnings- och utvecklingsplanen som syftar till att få ut än mer nytta av tjänsten framöver genom utökning av informationsinnehållet och breddning av användningen.

Jämställdhet

Jämställdhetsperspektivet beaktas inom det pågående arbetet för överenskommelse, i framtagandet av upphandlingsstöd och tjänsten för informationsförsörjning inom ekonomiskt bistånd.

Bättre vård och omsorg med stöd av digitala tjänster

- Antalet kommuner som erbjuder e-tjänster i vård och omsorg har ökat med 20 %.
- Antalet äldre och personer med funktionsnedsättning som har tillgång till e-tjänster i vård och omsorg har ökat med 20 % (2015-2016).
- 70 % av kommunerna har infört väl fungerande digitala trygghetslarm (2015-2016).

Den generella bilden är att antalet e-tjänster i kommunernas vård och omsorg ökar något men någon riktigt bra mätning har inte kunnat ske, eftersom det verktyg som ska följa upp utvecklingen är något försenat. Under mars 2016 kommer SKL att lansera ett digitalt självvärderingsverktyg för digitaliseringen i socialtjänsten, LIKA socialtjänst. Verktyget ger kommuner möjlighet att ta tempen på sin egen utveckling, få handlingsrekommendationer och underlag för vidare satsningar. Detta kommer därutöver att kompletteras dels med etablerandet av ett förändringsledningsprogram, dels med bildandet av en beställargrupping i syfte att stödja kommunernas arbete med digitalisering i vård och omsorg.

Den generella bilden är att antalet e-tjänster i kommunernas vård och omsorg ökar något men någon riktigt bra mätning har inte kunnat ske, eftersom det

verktyg som ska följa upp utvecklingen är något försenat. Mot bakgrund av de satsningar på digitalisering som nu pågår i kommunerna finns dock anledning att anta att målet med indikatorn kan uppnås i slutet av 2016. Fler och fler kommuner driver ett arbete för att digitalisera trygghetslarmen, men utmaningarna är stora och leder till att teknikskiftet kommer att ta längre tid än uppskattat. SKL Kommentus har under 2015 bedrivit ett arbete med upphandling av ett nytt ramavtal för digitala trygghetslarm som dessvärre har försenats, vilket bl.a. leder till att teknikskiftet tar längre tid i vissa kommuner. Utöver det har vi även en situation där leverantörerna av digitala trygghetslarm inte fullt ut kan leverera mot behov och krav som kommunerna ställer.

Jämställdhet

Jämställdhetsperspektivet aktualiseras främst i samband med arrangerandet av konferenser och andra mötesplatser i syfte att stötta kommunerna i utvecklingen av digitalisering i vård och omsorg. Vid dessa arrangemang har vi strävat efter en jämn könsfördelning bland föreläsare, paneldeltagare, experter m.m.

Brukare och patienter som aktiva medskapare

- Alla nationella uppföljningsinstrument ska innehålla frågor om inflytande och medskapande med möjlighet till könsuppdelad statistik av svaren.
- Alla landsting och minst 50 % av kommunerna har strategier för hur brukare, patienter och närstående ska få en medskapande roll i hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

En översikt av befintliga uppföljningsinstrument, med fokus på dem som SKL själva äger har genomförts. Svaren är genomgångna men ej skriftligt sammanställda. Det genomgångna material har identifierat vilka luckor/bra frågeställningar som finns. Underlaget kan användas för att inhämta kunskap om relevanta frågeställningar som skulle kunna användas i flera typer av uppföljningsinstrument. I den mån lämpliga frågeställningar saknas kvarstår att arbeta fram sådana för en förbundsgemensam implementering. Det behöver tillsättas en expertgrupp som tar fram samt ger rekommendationer i den frågan.

En inventering av antal strategier hos våra medlemmar inom området har gjorts. Inventeringen är gjord under juni-september 2015 och frågorna gick ut till kontaktpersoner för de regionala stöd och samverkansstrukturerna som finns listade på SKL. I fråga om kommuner har informationen som kommit till oss varit av varierande kvalitet och finns på många olika beslutsnivåer i kommunerna. Ett flertal respondenter har också återkommit och meddelat att de inte har den överblick som krävs för att kunna redovisa vilka eventuella strategier som finns på det lokala planet. Underlaget för kommunerna är således ganska tunt. I de fall där information om landstingens strategier inte angivits i svaren har information sökts på landstingens och regionernas hemsidor. Det innebär att bilden av deras verksamhet inte alltid är komplett. Hälften av landstingen och regionerna har en strategi för hela verksamheten och hos en fjärdedel kan vi inte hitta uppgifter

om någon strategi. Totalt sett kan konstateras att landstingen och regionerna verkar ha kommit något längre än kommunerna i att formulera strategier för medskapande (Brukar- och patientmedverkan). De kommuner som kommit längst på området är de som antagit samma strategier som det landsting/region de befinner i, dvs kommunerna i Norrbotten (14 st.) och Kalmar (12 st.). I båda fallen har detta gjorts genom regionala kommunalförbund. Kommunerna har troligen därför en längre startsträcka för att implementera dessa strategier. Sammantaget kan vi genom denna förfrågning se att ett 50-tal kommuner (främst genom kommunalförbund etc.) har en mer övergripande strategi. Det bör tilläggas att det utöver dessa finns gott om kommuner som arbetar praktiskt med frågan i delar av sin verksamhet, främst inom äldreomsorg, LSS och IFO-området. Framöver bör således fokus läggas på att stötta kommuner som önskar stöd i att arbeta fram strategier och sammantaget kan sägas att underlag saknas för att hävda att 50 % av kommunerna har strategier för medskapande.

Jämställdhet

Indikator ett som syftar till att alla nationella uppföljningsinstrument skall innehålla frågor om inflytande och medskapande lyfter särskilt att statistiken kopplade till dessa ska ge möjlighet till könsuppdelad statistik.

Vårdens utveckling och likvärdighet

- Systematisk arbetsmetod har etablerats tillsammans med landsting/regioner för att identifiera de områden där behov av samordning och utvecklingsarbete är som störst (2015-2016).
- Enligt vårdbarometern har minst 60 % av medborgarna stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården i sitt landsting (2015-2016).
- Ett system för regelbundet och systematiskt samråd mellan regeringen och sjukvårdshuvudmännen har etablerats från 2016.

Arbeten gällande samråd mellan sjukvårdshuvudmännen samt systematiska arbetsmetod pågår inom ramen för överenskommelsen om kunskapsstöd och kommer att följas upp där. Arbeten med systematiska samråd mellan regeringen och sjukvårdshuvudmännen pågår inom ramen för fjärde steget, samlad behovsanpassad statlig kunskapsstyrning. Ett forum för dialog mellan huvudmännen och myndigheterna inrättas genom att skapa en huvudmannagrupp. Under 2015 har en kartläggning av pågående arbeten som verkar för en jämlik vård sammanställts. Denna rapport kommer att presenteras inom kort och den kommer också att vara grunden för det fortsatta arbetet under 2016. Arbetet inom priorfrågan var grunden till ett SKL-seminarium i Almedalen om jämlik vård. Seminariet var välbesökt och en skrift hade tagits fram inför seminariet. Sammanställningen i priorfrågan finns också med som underlag i KO:s arbete med ”Bild av vården”, som syftar till att ge en rättvis bild av svensk hälso- och sjukvård i media.

Jämställdhet

Under 2015 har en kartläggning av pågående arbeten som verkar för en jämlik vård sammanställts. Denna rapport kommer att presenteras inom kort och den kommer också att vara grunden för det fortsatta arbetet under 2016. Arbetet inom priofrågan var grunden till ett SKL-seminarium i Almedalen om jämlik vård. Seminariet var välbesökt och en skrift hade tagits fram inför seminariet. Sammanställningen i priofrågan finns också med som underlag i SKL:s arbete med ”Bilderna av vården”, som syftar till att ge en rättvis bild av svensk hälso- och sjukvård i media.

Nyanländas etablering – en investering för framtiden

- Insatser som syftar till att få gehör för SKL:s åtgärdsförslag i 35-punktsprogrammet har genomförts.
- Ett statistiskt analysstöd för integrationsarbetet på lokal, regional och nationell nivå har kommit medlemmarna till del och används.
- En metodbank för utveckling av lokala verksamhetsövergripande strategier och insatser för att främja nyanländas etablering är kommunicerad till politiker och ledande tjänstemän och uppfattas av medlemmarna som användbar i utvecklingen av det lokala integrationsarbetet.
- En aktiv dialog pågår med medlemmar och andra berörda aktörer om hur identifierade åtgärder ska implementeras så att kommuner och landsting i sin arbetsgivarroll bättre kan ta tillvara nyanländas kompetens.

35-punktsprogrammet för ett hållbart asyl- och flyktingmottagandet beslutades av SKL:s styrelse i april 2013. Det innehåller förslag för att förbättra ersättningsystemen till kommuner och landsting, bättre samverkan och samspel mellan stat och kommun samt insatser för en effektivare bosättning och jämnare fördelning av asyl- och flyktingmottagandet. Inom ramen för den prioriterade frågan har olika insatser genomförts för att få gehör för förslagen. SKL har tagit fram fördjupade faktaunderlag, utvecklat information och texter på webben, skrivit debattartiklar, medverkat i intervjuer i tidningar, tv och radio, medverkat som talare på konferenser och i panelsamtal, anordnat och deltagit i seminarier under Almedalenveckan och haft en löpande och aktiv dialog med berörda myndigheter och departement och andra intressenter.

Regering och myndigheter har helt eller delvis genomfört eller tagit initiativ till insatser och utredningar som berör cirka två tredjedelar av förslagen i 35-punktsprogrammet. Bland annat har schablonersättningen höjts till genomsnittlig kostnad; SKL har i utvecklingsarbetet fått gehör för att övrigt mottagande av asylsökande och nyanlända som bosätter sig själva ska ingå i fördelningsmodellen som lagstiftas. SKL, regeringens samordnare, Riksrevisionen, Boverket med flera har påtalat vikten av att hitta nya former för boenden till asylsökande som bidrar till jämnare spridning och långsiktig integration, t ex genom att Migrationsverket bygger upp en större organisation av boenden i egen regi och Migrationsverket har tagit vissa nya initiativ till samarbeten med kommuner

om förhyrning av nyproducerade bostäder över längre tid, enligt den s.k. Västerviksmodellen.

I oktober 2015 har SKL kompletterat 35-punktsprogrammet med ett femtiotal konkreta förslag på akuta eller tillfälliga regeländringar för att kommuner och landsting ska få bättre praktiska förutsättningar att genomföra sina åtaganden i det ökade asyl- och flyktingmottagandet. Dessa handlar om regeländringar för att få fram fler bostäder, inom socialtjänstens uppdrag för ensamkommande barn, kompetensregler och ansvarsfördelning mellan stat och kommun, skolans uppdrag för nyanlända elever, hälso- och sjukvård, kollektivtrafik samt ökad tillgång till kvalitativa tolktjänster. Av förslagen på akuta regelförändringar har staten innan 2015 års utgång fattat beslut om genomförande eller snabbutredningar gällande 10 av förslagen. Statistiskt analysstöd Statistik och nyckeltal på integrationsområdet har tagits fram och publicerats i Kolada. Nyckeltalen kommer att uppdateras årligen för att kunna följa utvecklingen över tid. Nyckeltalen visas på kommunnivå och inom: Mottagande och bosättning av asylsökande och flyktingar, Svenskundervisning för invandrare (sfi), Skyddsbehövande och deras anhörigas etablering på arbetsmarknaden, Arbetskraftsbehov och demografi, Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag för nyanlända samt Integrationsstatistiken samlas i Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada). Särskilda rapporter om nyckeltalen för sfi samt flyktingars etablering på arbetsmarknaden har tagits fram. Rapporten Framgångsrikt integrationsarbete lanserades på seminarium i Almedalen i juli 2015. Syftet med idébank med exemplen är att inspirera till erfarenhetsutbyte och utveckling. Men även att sprida kännedom om de många och framgångsrika verksamheter som Sveriges kommuner, landsting och regioner bedriver.

Det har publicerats exempel inom följande områden: Arbetsmarknads- och utbildningsinsatser, Barn, unga, familj och skola, Bostäder och bosättning, Hälsa, Kommuner och landsting som arbetsgivare, Samverkan med civilsamhället, Styrning, beredskap och strategiskt arbete. Idébanken har varit en av de mest besökta sidorna på webben sedan starten. Under våren 2015 bjöd regeringen in arbetsmarknadens parter till trepartssamtal för att diskutera nyanländas etablering och hur man kan etablera "snabbspår" för nyanlända inom yrkes- och verksamhetsområden där det finns kompetensförsörjningsbehov och där det finns utbildningsbakgrund och yrkeserfarenhet bland de nyanlända. Genom dessa samtal och i dialog med medlemmarna har hinder och möjligheter identifierats för att korta vägarna till arbetsmarknaden och diskussioner om snabbspår för nyanlända inom sjukvården och för lärare, socionomer och undersköterskor har förts. Ett snabbspår för nyanlända inom sjukvården har presenterats medan de andra fortfarande är under utveckling.

Jämställdhet

Statistikstödet belyser skillnader mellan män och kvinnor. Idébanken samlar lärande exempel med en spridning ur ett jämställdhetsperspektiv. Jämställdhetsperspektivet har ingått i alla relevanta delar av arbetet som handlar om hur kommuner och landsting som arbetsgivare tar tillvara nyanländas resurser.

Välfärdens långsiktiga finansiering

- Konsekvenserna av en ny långsiktberäkning för framtidens välfärd är kommunicerad och känd.
- En tydlig bild av sektorns förutsättningar är förmedlad till beslutsfattare och allmänhet.
- En uppdatering av rapporten Framtidens utmaning är presenterad.
- Medlemmarna har tillgång till goda exempel på hur produktiviteten kan utvecklas.

Beräkningar av samhällsekonomin och de makroekonomiska förutsättningarna för kommunsektorns utveckling fram till och med år 2050 har genomförts i ett antal scenarier. Dessa beräkningar beskrivs i rapporten Välfärdens framtida finansiering som svarar mot den första och tredje indikatorn. Styrelsen har inte under året tagit ställning till rapporten varför den ännu inte är publicerad. Ett antal rapporter har publicerats som beskriver och analyserar utvecklingen av kommunsektorns kostnader och intäkter mot bakgrund av demografi och samhällsekonomi. En utvärdering av de bedömningar som gjorts avseende den makroekonomiska utvecklingen år 2014 har genomförts och publicerats och årliga prognosutvärderingar har osäkerheten i skatteunderlagsprognoserna och de makroekonomiska bedömningarna beskrivits och kvantifierats. Personalförändringar har försenat arbetet med produktivitet och goda exempel. Uppgiften förs vidare till 2016 års prioritering Stärkt kvalitetsutveckling.

Jämställdhet

I underlagsrapporten Äldreomsorgens kostnader – historik och framtid beskrivs och analyseras utvecklingen uppdelat på kvinnor och män. Också i långsikt-kalkylerna görs en sådan uppdelning.

Årsredovisning och koncernredovisning 2015

Styrelsen och verkställande direktören för Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2015-01-01--2015-12-31.

Förvaltningsberättelse

Verksamhetens art och inriktning

Moderbolaget

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är en sammanslutning för kommuner, landsting och regioner i Sverige vars verksamhet bygger på den lokala och regionala demokratin. Förbundet är en arbetsgivar- och intresseorganisation.

Samtliga kommuner, landsting och regioner är medlemmar. SKL är en ideell förening och verksamheten leds av en styrelse utsedd av kongressen. Till stöd finns en kansliorganisation.

SKL företräder medlemmarnas intressen och ska med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin stödja dem i utvecklingen av välfärdstjänster. Förbundet har till huvuduppgift att utveckla den kommunala självstyrelsen med stort handlingsutrymme och stark medborgerlig förankring. Insatser för att stödja medlemmarna sker framförallt genom intressebevakning, verksamhetsutveckling samt rådgivning och service.

Dotter- och intressebolag

SKL Företag AB är moderbolag för SKL Företag-koncernen. Bolaget har som målsättning att förse kommuner och landsting med prisvärda varor och tjänster. Koncernens olika dotter- och intressebolag verkar inom ett antal för kommunerna, landstingen och regionerna nyttiga branscher och verksamhetsområden. SKL Företag AB ansvarar för koncernens övergripande strategiska och affärsmässiga utveckling och har som moderbolag en ägarroll gentemot dotter- och intressebolagen. Koncernens affärsdrivande verksamhet sker i övrigt helt i dotter- och intressebolagen.

Dagens Samhälle AB är ett medieföretag vars affärsidé är att med hög kvalitet producera nyheter och information om politik, ekonomi och offentliga affärer. Materialet distribueras via tidningen Dagens Samhälle, nätsajten www.dagenssamhalle.se, mobila enheter och andra digitala kanaler. Fokus ligger på nyheter, intervjuer och aktuella reportage. Primära bevakningsområden är politik, skola, vård, omsorg, infrastruktur samt de privata aktörerna på den offentliga marknaden. Dagens Samhälles kundgrupper är högre offentliga beslutsfattare - politiker och tjänstemän - liksom högre tjänstemän bland externa utförare och leverantörer, både som läsare och annonsörer.

Equalis AB undersöker hur riktiga och jämförbara resultat från sjukvårdens laboratorieundersökningar är, för att tillförsäkra vårdgivare och patienter att laboratorieundersökningar har samma kvalitet och ger likvärdiga resultat oavsett var de utförs i landet. Equalis arbetar även med vidareutbildning av laboratoriepersonal.

SKL Fastigheter och Service AB med dotterföretag äger och förvaltar fem fastigheter i Stockholm med en uthyrningsbar area om totalt 56 051 kvm. Företagsgruppen ansvarar också för fastighetsanknutna tjänster (FM-service), främst till Sveriges Kommuner och Landsting men även till övriga hyresgäster i det egna fastighetsbeståndet. Företaget erbjuder också tjänster inom planering och administration av kurs- och konferensarrangemang.

SKL International AB bedriver internationellt utvecklingssamarbete. Med SKL/Sida som huvudsaklig uppdragsgivare rör projekten demokrati, förvaltning och samhällsservice för utveckling av den lokala och regionala demokratin i andra länder. Uppdragen genomförs i stor utsträckning med hjälp av förtroendevalda och tjänstemän från Sveriges kommuner som experter.

SKL Kommentus AB är moderbolag för verksamhet inom områdena Upphandling och Verksamhetsstöd. Kunderna finns inom den kommunala och landstingskommunala sektorn. Samordnad upphandling görs bl.a. inom områdena energi, fordon, finansiering, varor och tjänster, samt IT. Vidare bedrivs upphandlingsrådgivning och utbildning. Den samordnade upphandlingsverksamheten bedrivs i SKL Kommentus Inköpscentral AB. Upphandlingsrådgivningen och utbildning bedrivs i dotterbolaget AffärsConcept AB. Företaget tillhandahåller även tryckta blanketter och tryckta specialprodukter.

KPA-koncernen arbetar med försäkringar och pensionsadministration åt kommuner, landsting, regioner och företag inom kommunsektorn och deras anställda. Affärsidén är att erbjuda arbetsgivare och anställda pensionslösningar, försäkringar och andra produkter för långsiktigt sparande som ger trygghet och ett bättre liv. KPA AB är moderföretag i KPA-koncernen. SKL Företag deläger KPA tillsammans med Folksam.

SOS Alarm-koncernen svarar bland annat för SOS-tjänsten i Sverige genom att ta emot och förmedla larm på nödnumret 112. SOS Alarm bedriver verksamhet från ett flertal SOS-centraler över hela landet. För kommuner och landsting utför SOS Alarm prioritering och dirigerering av landstingens ambulanser, larmar ut den kommunala räddningstjänsten, tar emot brand- och inbrottslarm m.m.

SKL Kapitalförvaltning AB förvaltar den huvudsakliga delen av koncernens monetära tillgångar. Portföljen består till 35 % av aktiefonder och till 65 % av räntefonder. Per den 31 december 2015 uppgick marknadsvärdet av tillgångarna till 1 261 mkr.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Förhandlingar pågår om att förvärva aktiemajoriteten i Inera AB, ett bolag som idag ägs gemensamt av alla landsting och regioner och som koordinerar landstingens och regionernas gemensamma e-hälsoarbete och utvecklar tjänster till

nytta för invånare, vård- och omsorgspersonal och beslutsfattare. Syftet med förvärvet är bland annat att bredda utbudet av gemensamma digitala lösningar och att skapa bättre förutsättningar för förankring och samarbete med staten. Beslut om att Inera ska bli ett SKL-bolag (dotterbolag till SKL Företag AB) kommer troligtvis att tas under 2016.

Pensionsgivarna SPP Liv Fondförsäkring AB och SPP Livförsäkring AB har via juridiskt ombud uttryckt meningen att pensionsplanen har tillämpats på ett felaktigt sätt, till förfång för försäkringsgivarna. Försäkringsgivarna har ännu ej framställt något konkret ersättningskrav. SKL har via sitt juridiska ombud tillbakavisat att en felaktig tillämpning ägt rum. Eftersom några närmare utredningar om den föreliggande skadan inte föreligger, är det inte möjligt att uttala sig om storleksordningen av ett möjligt krav.

Utveckling av verksamhet, ställning och resultat

Koncernen (tkr)

	2015	2014	2013	2012	2011
Totala intäkter	1 601 983	1 687 653	2 257 296	2 009 373	2 169 775
Rörelseresultat	67 098	94 260	51 534	-34 863	-18 440
Resultat e. finansiella poster	104 449	141 925	78 697	25 832	11 483
Balansomslutning	3 386 543	4 234 291	3 875 619	3 316 142	2 263 747
Soliditet ⁽¹⁾	45 %	34 %	34 %	38 %	55 %
Avkastning på eget kapital ⁽²⁾	5,3 %	9,2 %	5,5 %	0,8 %	-0,4 %
Avkastning på totalt kapital ⁽³⁾	2,9 %	3,7 %	2,4 %	1,2 %	0,6 %
Medelantal anställda	605	576	587	632	613

Moderföretaget (tkr)

	2015	2014	2013	2012	2011
Totala intäkter	1 018 678	1 132 258	1 614 816	1 350 971	1 491 089
Nettoomsättning	136 253	142 172	142 594	110 961	154 853
Rörelseresultat	-26 170	7 489	-15 353	-60 527	-47 269
Resultat e. finansiella poster	713	26 999	24 214	-28 604	-4 508
Balansomslutning	2 469 016	3 366 051	3 250 506	2 635 325	1 620 915
Soliditet ⁽¹⁾	39 %	29 %	29 %	35 %	58 %
Avkastning på eget kapital ⁽²⁾	0,1 %	2,9 %	2,6 %	-3,1 %	-0,5 %
Avkastning på totalt kapital ⁽³⁾	0,0 %	0,8 %	0,9 %	-1,3 %	-0,3 %
Medelantal anställda	419	407	425	449	432

Från och med 1 januari 2014 tillämpar företaget BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning ("K3"). Jämförelseåret 2013 har omräknats i enlighet med K3. Omräkning av tidigare år har ej skett. Tidigare tillämpade föreningen Årsredovisningslagen samt Bokföringsnämndens allmänna råd för större företag.

(1) Justerat eget kapital/Balansomslutning. Med justerat eget kapital avses eget kapital + obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatteskuld.

(2) Årets resultat/Genomsnittligt justerat Eget kapital

(3) (Resultat efter finansiella intäkter och kostnader + räntekostnader) / Genomsnittlig balansomslutning

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

2016 har inletts med stora börsfall efter fortsatt oro om den ekonomiska utvecklingen i Kina. En annan viktig förklaringsfaktor är det branta oljeprisfallet (till följd av att Saudiarabien inte längre begränsar sin produktion), som tidigare inte korrelerat med börsutvecklingen men som marknaden nu har börjat tolka som en indikator på att konjunkturen kommer att försvagas.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

De för koncernen mest väsentliga riskerna och osäkerhetsfaktorerna kan kopplas till verksamheterna i SKL Fastigheter och Service-koncernen och SKL Kapitalförvaltning.

Koncernens ställning kan komma att påverkas negativt om marknadsvärdet på fastigheterna faller eller om räntorna på utestående krediter stiger. Riskerna begränsas genom fastigheternas övervärden, enligt extern värderare uppgår fastigheternas sammanlagda verkliga värde till 2 230 mkr. Ränterisken hanteras genom att SKL Fastigheter och Service AB har tecknat räntederivat med flera olika löptider.

SKL Kapitalförvaltning placerar maximalt 35 % av kapitalet i aktier och resten i räntefonder. Genom en begränsad exponering mot aktiemarknaden kan därmed förlusten begränsas vid ett kraftigt börsfall. Kreditrisken, dvs. risken för att låntagaren inte fullgör sina förpliktelser till följd av insolvens eller konkurs, begränsas genom att i huvudsak placera i räntebärande instrument med hög kreditrating ("investment grade").

Förväntad framtida utveckling

Turbulensen på aktiemarknaderna under inledningen av 2016 i kombination med de fortsatt rekordlåga räntenivåerna innebär att värdeutvecklingen på koncernens finansiella tillgångar på kort sikt är högst osäker. Resultatutvecklingen på fastighetssidan förväntas fortsätta att vara positiv samtidigt som investeringsbehovet i koncernens fastighetsbestånd bedöms vara begränsat med anledning av den låga vakansgraden. SKL Kommentus kommer att fortsätta expandera sin verksamhet under år 2016. Behoven är stora inom både ramavtalsområdet som konsultverksamheten.

Finansiella instrument

SKL Fastigheter och Service har räntetak (cap) för räntesäkring av lånen i moderbolaget och fastighetsbolagen samt en långfristig finansiell fordran. Räntederivaten redovisas till det lägsta värdet av bokfört värde och verkligt värde och prövning sker åtminstone en gång per år.

Överskottslikviditet i SKL som härrör från externfinansierade projekt är placerade på bankkonto. Av SKL:s egna medel är 216 mkr (marknadsvärde 223) placerade i räntefonder med låg risk.

I SKL Kapitalförvaltning AB utgörs tillåtna tillgångsslag av räntebärande värdepapper, räntefonder, aktiefonder, aktieindexobligationer samt aktiecertifikat. Bolagets räntebärande värdepapper skall vara denominerade i svenska kronor. Innehav i utländsk valuta inom ramen för en räntefond, ska kurssäkras till svenska kronor. Innehav i utländska aktiefonder och certifikat valutasäkras normalt inte. För att begränsa portföljens geografiska exponering får högst 20 procent av innehaven, räknat i marknadsvärde, vara placerade på en och samma geografiska marknad. Restriktionen gäller inte svenska staten eller Sverige som marknad.

Personal

SKL hade 2015 en personalomsättning på 9 %, varav 3 % var pensionsavgångar (föregående år 9 % respektive 2 %). Anställningsvillkor regleras i kollektivavtal. Det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs inom ramen för ett samverkansavtal. Arbetsmiljöronnd, medarbetarundersökning och 360-gradersmätning av chefer är underlag för utveckling av fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Jämställdhets- och mångfaldsplanen följs upp varje tertial och lönekartläggning genomförs vartannat år. Internt erbjuds flera olika program för kompetensutveckling t.ex. EU-kunskap, jämställdhetsintegrering och intressebevakning.

Miljö

Arbetet med energieffektivisering pågår löpande i dotterkoncernen SKL Fastigheter och Service, från vilka SKL hyr sina lokaler. Arbetet med att miljöcertifiera fastigheterna pågår. Hyresgästerna kan numera erbjudas gröna hyresavtal. Moderbolaget är sedan 2003 certifierat enligt ISO 14001.

Förslag till vinstdisposition (kronor)

Till Sveriges Kommuner och Landstings förfogande står (belopp i tkr)

Balanserade vinstmedel	909 490 806
Årets resultat	713 456
Summa	910 204 262

Styrelsen föreslår att i ny räkning balanseras	910 204 262
Summa	910 204 262

Vad beträffar moderföretagets och koncernens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar, rapporter över eget kapital, kassaflödesanalyser samt noter. Alla belopp uttrycks i tusentals svenska kronor där ej annat anges.

Koncernens resultaträkning

Belopp i tkr

	Not	2015	2014
Rörelsens intäkter			
Förbundsavgift		455 340	448 289
Bidrag	5	421 589	528 675
Nettoomsättning	6	719 558	697 567
Övriga rörelseintäkter		5 496	13 122
		1 601 983	1 687 653
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-11 635	-9 728
Handelsvaror		-214 027	-246 512
Övriga externa kostnader	8,9	-735 545	-798 911
Personalkostnader	10	-529 983	-508 233
Avskrivningar	17-20	-49 805	-45 373
Resultat från andelar i intresseföretag	12	6 084	15 699
Övriga rörelsekostnader		26	-335
		67 098	94 260
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper	13	37 188	47 531
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	14	5 413	9 371
Räntekostnader och liknande resultatposter	15	-5 250	-9 237
		104 449	141 925
Skatt på årets resultat	16	-24 414	-14 008
		80 035	127 917
ÅRETS RESULTAT			
- varav moderföretagets andel		79 052	127 597
- varav minoritetens aktieägare		983	320

Koncernens balansräkning

Belopp i tkr

	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Programvaror	17	4 533	5 920
Goodwill	18	3 643	4 447
		8 176	10 367
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	19	739 284	769 126
Inventarier och installationer	20	16 555	16 433
Pågående nyanläggningar m.m.	21	3 766	271
		759 605	785 830
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i intresseföretag	23	162 930	156 846
Andra långfristiga värdepappersinnehav	24	1 330 401	1 202 299
Andra långfristiga fordringar		6 442	6 812
		1 499 773	1 365 957
Summa anläggningstillgångar		2 267 554	2 162 154
Omsättningstillgångar			
Varulager m.m.			
Färdiga varor och handelsvaror		3 196	2 730
		3 196	2 730
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		156 946	96 376
Skattefordringar		3 627	10 564
Övriga fordringar		101 105	205 118
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		34 418	39 503
		296 096	351 561
Kortfristiga placeringar			
Kortfristiga placeringar		49 959	55 160
		49 959	55 160
Kassa och bank		769 738	1 662 686
Summa omsättningstillgångar		1 118 989	2 072 137
SUMMA TILLGÅNGAR		3 386 543	4 234 291

Koncernens balansräkning

Belopp i tkr

	Not	2015-12-31	2014-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Annat eget kapital inklusive årets resultat		1 524 941	1 445 889
Eget kapital hänförligt till moderföretaget		1 524 941	1 445 889
Minoritetsintresse		7 835	6 852
Summa eget kapital		1 532 776	1 452 741
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner m.m.	25	8 714	8 894
Uppskjutna skatteskulder	16	36 403	34 435
		45 117	43 329
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	26	501 165	511 500
Övriga långfristiga skulder	26	346	268
		501 511	511 768
Kortfristiga skulder			
Kortfristig skuld kreditinstitut		10 680	19 320
Leverantörsskulder		601 868	1 370 189
Övriga kortfristiga skulder		48 991	45 932
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	27	645 600	791 012
		1 307 139	2 226 453
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		3 386 543	4 234 291
POSTER INOM LINJEN			
Ställda säkerheter	28	407 000	407 000
Ansvarsförbindelser		5 000	5 000

Koncernens rapport över förändring i eget kapital

	Annat eget kapital inklusive årets resultat	Summa eget kapital hänförligt till moder- företagets aktieägare	Minoritets- intresse	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2014	1 318 388	1 318 388	6 528	1 324 916
Årets resultat	127 597	127 597	320	127 917
Transaktioner med ägare:				
Förändring ägarandel i dotterföretag	-96	-96	4	-92
Summa transaktioner med aktieägare	-96	-96	4	-92
Utgående balans per 31 december 2014	1 445 889	1 445 889	6 852	1 452 741
	Annat eget kapital inklusive årets resultat	Summa eget kapital hänförligt till moder- företagets aktieägare	Minoritets- intresse	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2015	1 445 889	1 445 889	6 852	1 452 741
Årets resultat	79 052	79 052	983	80 035
Utgående balans per 31 december 2015	1 524 941	1 524 941	7 835	1 532 776

Koncernens kassaflödesanalys

Belopp i tkr

	Not	2015	2014
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		104 449	141 925
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	29	43 541	27 852
		147 990	169 777
Betalad skatt			
	30	-15 508	-12 811
Kassaflöde från den löpande verksamheten			
före förändringar av rörelsekapital		132 482	156 966
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager		-466	449
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar		48 528	-45 942
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder		-919 314	-55 778
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-738 770	55 695
Investeringsverksamheten			
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	17	-804	-3 364
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	19-21	-20 776	-333 483
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		189	260
Förändring av långfristiga fordringar		370	-4 662
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-21 021	-341 249
Finansieringsverksamheten			
Förvärv av långfristiga värdepapper		-128 102	-21 144
Upptagna långfristiga lån		-10 257	295 500
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-138 359	274 356
Årets kassaflöde		-898 150	-11 198
Likvida medel vid årets början		1 717 846	1 729 044
Likvida medel vid årets slut*		819 697	1 717 846
* (varav kortfristiga placeringar)		49 959	55 160

Moderföretagets resultaträkning

Belopp i tkr

	Not	2015	2014
Rörelsens intäkter			
Förbundsavgift		455 340	448 289
Bidrag	5	421 589	528 675
Nettoomsättning	6,7	136 253	142 172
Övriga rörelseintäkter		5 496	13 122
		1 018 678	1 132 258
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	7,8	-659 996	-746 201
Personalkostnader	10	-383 512	-377 264
Avskrivningar	20	-1 340	-1 304
Rörelseresultat		-26 170	7 489
<i>Resultat från finansiella poster:</i>			
Resultat från andelar i koncernföretag	11	25 015	15 015
Resultat från övriga värdepapper	13	2 047	2 598
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	14	150	2 634
Räntekostnader och liknande resultatposter	15	-329	-737
Resultat efter finansiella poster		713	26 999
Resultat före skatt		713	26 999
Skatt på årets resultat		0	0
ÅRETS RESULTAT		713	26 999

Moderföretagets balansräkning

Belopp i tkr

	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier och installationer	20	3 416	4 123
		3 416	4 123
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	22	1 200 693	1 200 693
Andra långfristiga värdepappersinnehav	24	215 798	213 751
Andra långfristiga fordringar		1 811	1 371
		1 418 302	1 415 815
Summa anläggningstillgångar		1 421 718	1 419 938
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		80 177	21 404
Fordringar hos koncernföretag		95 866	44 434
Skattefordringar		5 893	6 030
Övriga fordringar		84 915	193 124
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		16 173	20 817
		283 024	285 809
Kassa och bank		764 274	1 660 304
Summa omsättningstillgångar		1 047 298	1 946 113
SUMMA TILLGÅNGAR		2 469 016	3 366 051

Moderföretagets balansräkning

Belopp i tkr

	Not	2015-12-31	2014-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Fritt eget kapital			
Eget kapital		50 958	50 958
Fria reserver		909 492	882 493
Årets resultat		713	26 999
Summa eget kapital		961 163	960 450
Långfristiga skulder			
Avsättningar för pensioner m.m.		636	2 094
Summa långfristiga skulder		636	2 094
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		559 967	1 319 826
Kortfristiga skulder till koncernföretag		330 155	317 770
Övriga kortfristiga skulder		34 220	34 828
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	27	582 875	731 083
Summa kortfristiga skulder		1 507 217	2 403 507
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		2 469 016	3 366 051
POSTER INOM LINJEN	28		
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser			
Borgensförbindelser för koncernföretag		511 850	314 820
Övriga borgensförbindelser		4 500	5 000
Summa ansvarsförbindelser		516 350	319 820

Moderföretagets rapport över förändring i eget kapital

	Eget kapital	Balanserad vinst	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2014	50 958	858 279	24 214	933 451
Disposition av föregående års resultat		24 214	-24 214	0
Årets resultat			26 999	26 999
Utgående balans per 31 december 2014	50 958	882 493	26 999	960 450

	Eget kapital	Balanserad vinst	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2015	50 958	882 493	26 999	960 450
Disposition av föregående års resultat		26 999	-26 999	0
Årets resultat			713	713
Utgående balans per 31 december 2015	50 958	909 492	713	961 163

Moderföretagets kassaflödesanalys

Belopp i tkr

	Not	2015	2014
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		713	26 999
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	29	-118	-1 827
Betald skatt		0	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten			
före förändringar av rörelsekapital		595	25 172
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning(-)/Minskning(+) av kortfristiga fordringar		2 785	-81 932
Ökning(+)/Minskning(-) av kortfristiga skulder		-896 290	91 677
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-892 910	34 917
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	20	-633	-792
Ökning(-)/minskning(+) av långfristiga fordringar		-440	40
Ökning(-)/minskning(+) av långfristiga värdepappersinnehav		-2 047	-2 597
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-3 120	-3 349
Årets kassaflöde		-896 030	31 568
Likvida medel vid årets början		1 660 304	1 628 736
Likvida medel vid årets slut		764 274	1 660 304

Noter

Not 1 Allmän information

Sveriges Kommuner och Landsting, med organisationsnummer 222000-0315, är en ideell förening registrerad i Sverige med säte i Stockholm.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är en sammanslutning för kommuner, landsting och regioner i Sverige vars verksamhet bygger på den lokala och regionala demokratin. Förbundet är en arbetsgivar- och intresseorganisation.

Samtliga kommuner, landsting och regioner är medlemmar. Förbundet är en ideell förening och verksamheten leds av en styrelse utsedd av kongressen. Till stöd finns en kansliorganisation.

SKL företräder medlemmarnas intressen och ska med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin stödja dem i utvecklingen av välfärdstjänster. Förbundet har till huvuduppgift att utveckla den kommunala självstyrelsen med stort

handlingsutrymme och stark medborgerlig förankring. Insatser för att stödja medlemmarna sker framförallt genom intressebevakning, verksamhetsutveckling samt rådgivning och service.

Not 2 Redovisningsprinciper och värderingsprinciper

Föreningen tillämpar Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning ("K3").

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar moderföretaget SKL och de företag över vilka moderföretaget direkt eller indirekt har bestämmande inflytande (dotterföretag). Bestämmande inflytande innebär en rätt att utforma ett annat företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen av om ett bestämmande inflytande föreligger, ska hänsyn tas till innehav av finansiella instrument som är potentiellt röstberättigade och som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras till röstberättigade eget kapitalinstrument. Hänsyn ska också tas till om företaget genom agent har möjlighet att styra verksamheten. Bestämmande inflytande föreligger i normalfallet då moderföretaget direkt eller indirekt innehar aktier som representerar mer än 50 % av rösterna.

Ett dotterföretags intäkter och kostnader tas in i koncernredovisningen från och med tidpunkten för förvärvet till och med den tidpunkt då moderföretaget inte längre har ett bestämmande inflytande över dotterföretaget. Se avsnitt Rörelseförvärv nedan för redovisning av förvärv och avyttring av dotterföretag.

Redovisningsprinciperna för dotterföretag överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper. Alla koncerninterna transaktioner, mellanhavanden samt orealiserade vinster och förluster hänförliga till koncerninterna transaktioner har eliminerats vid upprättandet av koncernredovisningen.

Minoritetsintresse

Koncernens resultat och komponenter i eget kapital är hänförligt till moderföretagets ägare och minoritetsintresse. Minoritetsintressen redovisas separat inom eget kapital i koncernbalansräkningen och i direkt anslutning till posten Årets resultat i koncernresultaträkningen. Om koncernmässigt eget kapital avseende dotterföretaget är negativt, redovisas minoritetsintresset i dotterföretaget som en fordran på minoriteten, en negativ post inom eget kapital, endast om minoriteten har en bindande förpliktelse att täcka kapitalunderskottet och har förmåga att fullgöra förpliktelsen.

Rörelseförvärv

Rörelseförvärv redovisas enligt förvärvsmetoden.

Köpeskillingen för rörelseförvärvet värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten, vilket beräknas som summan av de verkliga värdena per förvärvstidpunkten för erlagda tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder samt emitte-

rade eget kapital-instrument och utgifter som är direkt hänförliga till rörelseförvärvet. Exempel på utgifter är transaktionskostnader. I köpeskillingen ingår villkorad köpeskillning, förutsatt att det vid förvärvstidpunkten är sannolikt att köpeskillingen kommer att justeras vid en senare tidpunkt och att beloppet kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt. Anskaffningsvärdet för den förvärvade enheten justeras på balansdagen och när den slutliga köpeskillingen fastställs, dock ej senare än ett år efter förvärvstidpunkten.

De identifierbara förvärvade tillgångarna och övertagna skulderna redovisas till verkligt värde per förvärvstidpunkten med följande undantag:

- pensionsförpliktelser fastställs enligt K3 kapitel 28 Ersättningar till anställda,
- uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder fastställs enligt K3 kapitel 29 Inkomstskatter,
- skulder för aktierelaterade ersättningar fastställs enligt K3 kapitel 26 Aktierelaterade ersättningar,
- immateriella tillgångar utan aktiv marknad, samt
- ansvarsförbindelser vilka värderas enligt K3 kapitel 21 Avsättningar, ansvarsförbindelser och eventualtillgångar.

En avsättning som avser utgifter för omstrukturering av den förvärvade enhetens verksamhet ingår i förvärvsanalysen endast i den utsträckning som den förvärvade enheten redan före förvärvstidpunkten uppfyller villkoren för att få redovisa en avsättning.

Värdering av minoritetens andel av tillgångar och skulder vid förvärvstidpunkten

Vid förvärv av färre än samtliga andelar av den förvärvade enheten läggs värdet av minoritetens andel till anskaffningsvärdet. Minoritetens andel av den förvärvade enhetens tillgångar och skulder, inklusive goodwill eller negativ goodwill värderas till verkligt värde.

Goodwill och negativ goodwill

Vid rörelseförvärv där summan av köpeskillingen, verkligt värde på minoritetens andelar och verkligt värde vid förvärvstidpunkten på tidigare aktieinnehav överstiger verkligt värde vid förvärvstidpunkten på identifierbara förvärvade nettotillgångar redovisas skillnaden som goodwill i koncernbalansräkningen. Om skillnaden är negativ, ska värdet på identifierbara tillgångar och skulder omprövas. Negativ goodwill som motsvarar förväntade framtida förluster intäktsförs i takt med att förlusterna uppkommer. Negativ goodwill som motsvarar verkligt värde på icke monetära tillgångar upplöses i resultaträkningen under tillgångarnas kvarvarande vägda genomsnittliga nyttjandeperiod. Den del av negativ goodwill som överstiger de identifierbara icke-monetära tillgångarnas verkliga värde redovisas direkt i resultaträkningen. Se även avsnitt Goodwill nedan.

Förändringar i innehavet

Förvärv eller avyttring av andelar i företag som är dotterföretag såväl före som efter förändringen anses vara en transaktion mellan ägare och effekten av transaktionen redovisas direkt i eget kapital.

Förvärvas ytterligare andelar i ett företag som inte är dotterföretag så att bestämmande inflytande uppkommer, anses de ursprungliga andelarna i koncernredovisningen avyttrade. Den vinst eller förlust, beräknad som skillnaden mellan verkligt värde och koncernmässigt redovisat värde, redovisas i koncernresultaträkningen.

När moderföretaget förlorar bestämmande inflytande över ett dotterföretag, anses samtliga andelar avyttrade och den vinst eller förlust som uppstår vid avyttringen redovisas i koncernresultaträkningen. Finns andelar kvar efter avyttringen, redovisas de enligt kapitel 11 Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet.

Goodwill

Goodwill utgör skillnaden mellan anskaffningsvärdet och koncernens andel av det verkliga värdet på ett förvärvat dotterföretags identifierbara tillgångar och skulder på förvärvsdagen. Vid förvärvstidpunkten redovisas goodwill till anskaffningsvärde och efter det första redovisningstillfället värderas den till anskaffningsvärde efter avdrag för avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Goodwill skrivs av över den förväntade nyttjandeperioden vilken uppgår till mellan 5-10 år.

Per varje balansdag gör företaget en bedömning om det finns någon indikation på att värdet av goodwill är lägre än det redovisade värdet. Finns det en sådan indikation beräknar företaget återvinningsvärdet för goodwill och upprättar en nedskrivningsprövning.

Vid prövning av nedskrivningsbehov fördelas goodwill på de kassagenererande enheter som förväntas bli gynnade av förvärvet. Om återvinningsvärdet för en kassagenererande enhet fastställs till ett lägre värde än det redovisade värdet, fördelas nedskrivningsbeloppet, först minskas det redovisade värdet för goodwill som hänförts till den kassagenererande enheten och sedan minskas det redovisade värdet på övriga tillgångar i proportion till det redovisade värdet för varje tillgång i enheten.

En redovisad nedskrivning av goodwill återförs i en senare period endast om nedskrivningen föranleddes av en särskild extern omständighet av ovanlig karaktär som inte förväntas upprepas och senare händelser har inträffat som upphäver verkningarna av denna omständighet.

Andelar i intresseföretag

Ett intresseföretag är ett företag där koncernen utövar ett betydande men inte bestämmande inflytande, normalt omfattar det företag där koncernen innehar 20 % - 50 % av rösterna. Andelar i intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden.

Vid tillämpning av kapitalandelsmetoden redovisas en investering i ett intresseföretaget inledningsvis till tillgångens anskaffningsvärde. Det redovisade värdet ökas eller minskas därefter för att beakta koncernens andel av intresseföretagets resultat efter förvärvstidpunkten. Erhållna utdelningar från intresseföretaget minskar investeringens redovisade värde. Det redovisade värdet justeras även för att återspegla andra förändringar intresseföretagets eget kapital.

Om koncernens andel i ett intresseföretags förluster uppgår till eller överstiger det redovisade värdet på andelarna i intresseföretaget, minskas det redovisade värdet tills det redovisade värdet är noll. Ytterligare förluster redovisas som avsättning endast till den del ägarföretaget har en legal förpliktelse eller informell förpliktelse att täcka förlusterna eller om ägarföretaget gjort utbetalningar för intresseföretagets räkning. Redovisar intresseföretaget kommande räkenskapsår vinst ska ägarföretaget redovisa sin andel av vinster först när dessa överstiger andelen av de förluster som inte har redovisats av ägarföretaget.

Andel i intresseföretagets resultat efter skatt redovisas som "Resultat från andelar i intresseföretag och joint ventures" i koncernens resultaträkning.

Förändringar i innehavet

Förvärvas ytterligare andelar i ett företag som såväl före som efter förvärvet är intresseföretag, värderas de andelar som ägdes före förvärvet inte om. Avyttras andelar i ett intresseföretag så att betydande inflytande inte längre föreligger, anses samtliga andelar som avyttrade och vinst eller förlust vid avyttringen redovisas i koncernresultaträkningen. Finns andelar kvar efter avyttringen, redovisas de enligt kapitel 11 Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet.

Intäkter

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av den ersättning som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för mervärdeskatt, rabatter, returer och liknande avdrag.

För information om koncernens intäktsfördelning per verksamhetsområde hänvisas till not 6 nedan.

Varuförsäljning

Intäkter från försäljning av varor redovisas när varorna levererats och äganderätten har överförts till kunden, varmed samtliga villkor nedan är uppfyllda:

- företaget har överfört de väsentliga risker och fördelar som är förknippade med varornas ägande,
- företaget inte längre har något sådant engagemang i den löpande förvaltningen som vanligtvis förknippas med ägande och utövar inte heller utövar någon reell kontroll över de sålda varorna,
- inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt,
- det ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget, och

- de utgifter som uppkommit eller som förväntas uppkomma till följd av transaktionen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Försäljning av tjänster

Intäkter från försäljning av tjänster på löpande räkning redovisas som intäkt i den period arbetet utförs och material levereras eller förbrukas.

Utdelning och ränteintäkter

Utdelningsintäkter redovisas när ägarens rätt att erhålla betalning har fastställts.

Ränteintäkter redovisas fördelat över löptiden med tillämpning av effektivräntemetoden. Effektivräntan är den ränta som gör att nuvärdet av alla framtida in- och utbetalningar under räntebindingstiden blir lika med det redovisade värdet av fordran.

Offentliga bidrag

"Offentliga bidrag redovisas i enlighet med BFNAR 2012:1, vilket innebär att endast det inflöde av ekonomiska fördelar som en förening erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning får redovisas som intäkt. Bidrag som endast vidareförmedlas redovisas över balansräkningen.

Inkomster från offentliga bidrag som är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när prestationen utförs och de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget och inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som företaget fått eller beräknas få.

Leasingavtal

Ett finansiellt leasingavtal är ett avtal enligt vilket de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av en tillgång i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Övriga leasingavtal klassificeras som operationella leasingavtal. Samtliga leasingavtal redovisas enligt reglerna för operationell leasing.

Leasetagare

Leasingavgifter vid operationella leasingavtal kostnadsförs linjärt över leasingperioden, såvida inte ett annat systematiskt sätt bättre återspeglar användarens ekonomiska nytta över tiden.

Leasegivare

Leasingintäkter vid operationella leasingavtal intäktsförs linjärt över leasingperioden, såvida inte ett annat systematiskt sätt bättre återspeglar hur de ekonomiska fördelar som hänförs till objektet minskar över tiden.

Utländsk valuta

Koncernens redovisningsvaluta är svenska kronor (SEK).

Omräkning av poster i utländsk valuta

Vid varje balansdag räknas monetära poster i utländsk valuta om till balansdagens kurs. Icke-monetära poster, som värderas till historiskt anskaffningsvärde i en utländsk valuta, räknas inte om. Valutakursdifferenser redovisas i rörelseresultatet eller som finansiell post utifrån den underliggande affärshändelsen, i den period de uppstår.

Låneutgifter

Låneutgifter redovisas i resultaträkningen i den period de uppkommer.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i form av löner, betald semester, betald sjukfrånvaro m.m. samt pensioner redovisas i takt med intjänandet. Beträffande pensioner och andra ersättningar efter avslutad anställning klassificeras dessa som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner.

Avgiftsbestämda planer

För avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till en separat oberoende juridisk enhet och har ingen förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Företagets resultat belastas för kostnader i takt med att förmånerna intjänas vilket normalt sammanfaller med tidpunkten för när premier erläggs.

Förmånsbestämda planer

För förmånsbestämda pensionsförpliktelser har företaget en förpliktelse att lämna överenskomna ersättningar till nuvarande och tidigare anställda. Företaget bär i allt väsentligt risken att ersättningarna kommer att kosta mer än förväntat (aktuariell risk), dels risken att avkastningen på tillgångarna avviker från förväntningarna (investeringsrisk)

SKL:s förmånsbestämda pensionsförpliktelser är tryggade genom SKL Pensionsstiftelse. En avsättning redovisas endast om stiftelsens förmögenhet värderad till marknadsvärde understiger förpliktelsen.

Inkomstskatter

Skattekostnaden utgörs av summan av aktuell skatt och uppskjuten skatt.

Aktuell skatt

Aktuell skatt beräknas på det skattepliktiga resultatet för perioden. Skattepliktigt resultat skiljer sig från det redovisade resultatet i resultaträkningen då det har justerats för ej skattepliktiga intäkter och ej avdragsgilla kostnader samt för intäkter och kostnader som är skattepliktiga eller avdragsgilla i andra perioder. Aktuell skatteskuld beräknas enligt de skattesatser som gäller per balansdagen.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt redovisas på temporära skillnader mellan det redovisade värdet på tillgångar och skulder i de finansiella rapporterna och det skattemässiga värdet som används vid beräkning av skattepliktigt resultat. Uppskjuten skatt redovisas enligt den så kallade balansräkningsmetoden. Uppskjutna skatteskulder redovisas för i princip alla skattepliktiga temporära skillnader, och uppskjutna skattefordringar redovisas i princip för alla avdragsgilla temporära skillnader i den omfattning det är sannolikt att beloppen kan utnyttjas mot framtida skattepliktiga överskott. Obeskattade reserver redovisas inklusive uppskjuten skatteskuld.

Det redovisade värdet på uppskjutna skattefordringar omprövas varje balansdag och reduceras till den del det inte längre är sannolikt att tillräckliga skattepliktiga resultat kommer att finnas tillgängliga för att utnyttjas, helt eller delvis, mot den uppskjutna skattefordran.

Värderingen av uppskjuten skatt baseras på hur företaget, per balansdagen, förväntar sig att återvinna det redovisade värdet för motsvarande tillgång eller reglera det redovisade värdet för motsvarande skuld. Uppskjuten skatt beräknas baserat på de skattesatser och skatteregler som har beslutats före balansdagen.

Aktuell och uppskjuten skatt för perioden

Aktuell och uppskjuten skatt redovisas som en kostnad eller intäkt i resultaträkningen, utom när skatten är hänförlig till transaktioner som redovisats direkt mot eget kapital. I sådana fall ska även skatten redovisas direkt mot eget kapital.

Immateriella tillgångar

Anskaffning genom separata förvärv

Immateriella tillgångar som förvärvats separat redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens uppskattade nyttjandeperiod, vilken uppskattas till 3-5 år. Bedömda nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder omprövas om det finns en indikation på att dessa har förändrats jämfört med uppskattningen vid föregående balansdag. Effekten av eventuella ändringar i uppskattningar och bedömningar redovisas framåtriktat. Avskrivning påbörjas när tillgången kan användas.

Goodwill

Goodwill redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Avskrivningar kostnadsförs så att tillgångens anskaffningsvärde skrivs av linjärt över dess bedömda nyttjandeperiod.

Borttagande från balansräkningen

En immateriell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen vid utran-gering eller avyttring eller när inte några framtida ekonomiska fördelar väntas

från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Den vinst eller förlust som uppkommer när en immateriell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen är skillnaden mellan vad som eventuellt erhålls, efter avdrag för direkta försäljningskostnader, och tillgångens redovisade värde. Detta redovisas i resultaträkningen som en övrig rörelseintäkt eller övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Anskaffningsvärdet består av inköpspriset och utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet för att bringa den på plats och i skick att användas. Tillkommande utgifter inkluderas endast i tillgången eller redovisas som en separat tillgång, när det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med posten kommer att tillfalla företaget och att anskaffningsvärdet för densamma kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Alla övriga kostnader för reparationer och underhåll samt tillkommande utgifter redovisas i resultaträkningen i den period då de uppkommer.

Då skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter bedöms vara väsentlig, delas tillgången upp på dessa komponenter.

Avskrivningar på materiella anläggningstillgångar kostnadsförs så att tillgångens anskaffningsvärde, eventuellt minskat med beräknat restvärde vid nyttjandeperiodens slut, skrivs av linjärt över dess bedömda nyttjandeperiod. Om en tillgång har delats upp på olika komponenter skrivs respektive komponent av separat över dess nyttjandeperiod. Avskrivning påbörjas är den materiella anläggningstillgången kan tas i bruk.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Immateriella anläggningstillgångar

Aktiverade utvecklingskostnader	20-33 %
Programvaror	20%
Goodwill	10-20%

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader	1,5-3%
Inventarier och installationer	20-33%

Bedömda nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder omprövas om det finns indikationer på att förväntad förbrukning har förändrats väsentligt jämfört med uppskattningen vid föregående balansdag. Då företaget ändrar bedömning av nyttjandeperioder, omprövas även tillgångens eventuella restvärde. Effekten av dessa ändringar redovisas framåtriktat.

Borttagande från balansräkningen

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen vid utrangering eller avyttring, eller när inte några framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången eller komponenten. Den vinst eller förlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller en komponent tas bort från balansräkningen är skillnaden mellan vad som eventuellt erhålls, efter avdrag för direkta försäljningskostnader, och tillgångens redovisade värde. Den realisationsvinst eller realisationsförlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller en komponent tas bort från balansräkningen redovisas i resultaträkningen som en övrig rörelseintäkt eller övrig rörelsekostnad.

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar

Vid varje balansdag analyserar bolagen i koncernen de redovisade värdena för materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar för att fastställa om det finns någon indikation på att dessa tillgångar har minskat i värde. Om så är fallet, beräknas tillgångens återvinningsvärde för att kunna fastställa värdet av en eventuell nedskrivning. Där det inte är möjligt att beräkna återvinningsvärdet för en enskild tillgång, beräknas återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet. Verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader är det pris som företaget beräknar kunna erhålla vid en försäljning mellan kunniga, av varandra oberoende parter, och som har ett intresse av att transaktionen genomförs, med avdrag för sådana kostnader som är direkt hänförliga till försäljningen. Vid beräkning av nyttjandevärde diskonteras uppskattat framtida kassaflöde till nuvärde med en diskonteringsränta före skatt som återspeglar aktuell marknadsbedömning av pengars tidsvärde och de risker som förknippas med tillgången. För att beräkna de framtida kassaflödena har företaget använt budget och prognoser för de kommande tio åren.

Om återvinningsvärdet för en tillgång (eller kassagenererande enhet) fastställs till ett lägre värde än det redovisade värdet, skrivs det redovisade värdet på tillgången (eller den kassagenererande enheten) ned till återvinningsvärdet. En nedskrivning har omedelbart kostnadsföras i resultaträkningen.

Vid varje balansdag gör företaget en bedömning om den tidigare nedskrivningen inte längre är motiverad. Om så är fallet återförs nedskrivningen delvis eller helt. Då en nedskrivning återförs, ökar tillgångens (den kassagenererande enhetens) redovisade värde. Det redovisade värdet efter återföring av nedskrivning får inte överskrida det redovisade värde som skulle fastställts om ingen nedskrivning gjorts av tillgången (den kassagenererande enheten) under tidigare år. En återföring av en nedskrivning redovisas direkt i resultaträkningen.

Finansiella instrument

En finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas i balansräkningen när företaget blir part till instrumentets avtalsenliga villkor. En finansiell tillgång bokas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången upphör, regleras eller när företaget förlorar kontrollen över den. En finansiell skuld, eller del av finansiell skuld, bokas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgörs eller på annat sätt upphör.

Vid det första redovisningstillfället värderas omsättningstillgångar och kortfristiga skulder till anskaffningsvärde. Långfristiga fordringar samt långfristiga skulder värderas vid det första redovisningstillfället till upplupet anskaffningsvärde. Låneutgifter periodiseras som en del i lånets räntekostnad enligt effektivräntemetoden (se nedan).

Vid värdering efter det första redovisningstillfället värderas omsättningstillgångar enligt lägsta värdets princip, dvs. det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Kortfristiga skulder värderas till nominellt belopp.

Långfristiga fordringar och långfristiga skulder värderas efter det första redovisningstillfället till upplupet anskaffningsvärde.

Upplupet anskaffningsvärde

Med upplupet anskaffningsvärde avses det belopp till vilket tillgången eller skulden initialt redovisades med avdrag för amorteringar, tillägg eller avdrag för ackumulerad periodisering enligt effektivräntemetoden av den initiala skillnaden mellan erhållet/betalat belopp och belopp att betala/erhålla på förfallodagen samt med avdrag för nedskrivningar.

Effektivräntan är den ränta som vid en diskontering av samtliga framtida förväntade kassaflöden över den förväntade löptiden resulterar i det initialt redovisade värdet för den finansiella tillgången eller den finansiella skulden.

Derivatinstrument

Koncernen ingår derivattransaktioner med syfte att hantera ränterisker. Derivatinstrument redovisas enligt lägsta värdets princip. Derivatinstrument med negativt värde värderas till det belopp som för företaget är mest förmånligt om förpliktelsen regleras eller överlåtit på balansdagen. Skulden redovisas på raden Övriga kortfristiga skulder.

Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar

Vid varje balansdag utvärderar företaget om det finns indikationer på att en eller flera finansiella anläggningstillgångar minskat i värde.

Varulager

Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Anskaffningsvärdet beräknas genom tillämpning av först- in-först-ut-metoden (FIFU). Nettoförsäljningsvärde är försäljningsvärdet

efter avdrag för beräknade kostnader som direkt kan hänföras till försäljningstransaktionen.

I anskaffningsvärdet ingår utgifter för inköp, tillverkning samt andra utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick. I anskaffningsvärdet för en egentillverkad tillgång ingår, utöver sådana kostnader som direkt kan hänföras till produktionen av tillgången, en skälig andel av indirekta tillverkningskostnader.

Likvida medel

Likvida medel inkluderar kassamedel och disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut samt andra kortfristiga likvida placeringar som lätt kan omvandlas till kontanter och är föremål för en obetydlig risk för värdefluktuationer. För att klassificeras som likvida medel får löptiden inte överskrida tre månader från tidpunkten för förvärvet.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när företaget har en befintlig förpliktelse (legal eller informell) som en följd av en inträffad händelse, det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

En avsättning omprövas varje balansdag och justeras så att den återspeglar den bästa uppskattningen av det belopp som krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen på balansdagen, med hänsyn tagen till risker och osäkerheter förknippade med förpliktelsen. När en avsättning beräknas genom att uppskatta de utbetalningar som förväntas krävas för att reglera förpliktelsen, motsvarar det redovisade värdet nuvärdet av dessa utbetalningar.

Ansvarsförbindelser

En ansvarsförbindelse är en möjlig förpliktelse till följd av inträffade händelser och vars förekomst endast kommer att bekräftas av att en eller flera osäkra framtida händelser, som inte helt ligger inom företagets kontroll, inträffar eller uteblir, eller en befintlig förpliktelse till följd av inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom det inte är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen eller förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Ansvarsförbindelser redovisas inom linjen i balansräkningen.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar företagets förändringar av företagets likvida medel under räkenskapsåret. Kassaflödesanalysen har upprättats enligt den indirekta metoden. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- och utbetalningar.

Not 3 Viktiga uppskattningar och bedömningar

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Nedan redogörs för de viktigaste antagandena om framtiden, och andra viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar per balansdagen, som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästa räkenskapsår.

Värdering av förvaltningsfastigheter

Koncernen redovisar sina förvaltningsfastigheter till upplupet anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade av- och nedskrivningar. Vid sjunkande marknadsvärden på förvaltningsfastigheterna tillhörande Slussgården Högberga AB och Slussgården Lammet AB kommer koncernens resultat- och balansräkning att påverkas negativt. De förvaltningsfastigheter som innehas av Slussgården Jupiter AB, Slussgården Saturnus AB samt Slussgården Överkikaren AB har så stora bedömda övervärden att värdeförändringar på dessa ej bedöms få genomslag på koncernens finansiella rapportering. Enligt K3 bedöms nyttjandetider för fastigheternas olika komponenter utifrån anskaffningsår och förväntad livslängd kombinerat med okulära besiktningar. Moderbolagets personal utöver därtill löpande tillsyn av fastigheterna varvid förändringar i livslängder skall kunna identifieras och åtgärdas på ett tidigt stadium.

Skatt

Koncernens skattemässiga underskottsavdrag i Slussgården Högberga AB har ej bedömts kunna nyttjas mot framtida vinster inom rimlig tid p.g.a. koncernbidragsspärrar varför dessa underskottsavdrag ej har aktiverats. Uppskjutna skattefordringar/skatteskulder rörande temporära skillnader på fastigheter har dock balansförts i samtliga fall.

Underskottsavdragen i SKL har av försiktighetsskäl inte aktiverats.

Finansiella instrument

Koncernen värderar sina finansiella placeringar till lägsta värdets princip. Marknadsvärdet av tillgångarna var per bokslutdatum 154 mkr högre än anskaffningsvärdet. Medan koncernens aktieinnehav är delvis exponerat mot valutakursförändringar i dollar och euro är samtliga ränteinnehav denominerade i svenska kronor.

Kund- och hyresfordringar

Koncernens kund- och hyresfordringar redovisas till det belopp som förväntas inflyta. Kreditrisk och motpartsrisken i fordringarna är låg då fordringarna dels är fördelade på många parter och dels då fordringarna avser kunder verksamma inom offentlig sektor.

Räntebärande skulder

Koncernen har en låg belåningsgrad sett till både bokförda värden och verkliga värden. Samtliga räntebärande krediter är placerade till rörlig ränta. Risken för ökade marknadsräntor begränsas av tecknade räntetak med olika löptider under åren 2016-2021.

Not 4 Derivat och finansiella instrument

Koncernen innehar derivatkontrakt i form av räntecap (räntetak) och valutaswap i en ränteplacering.

Det verkliga värdet för dessa derivat uppgår till ett totalt belopp om 711 (167) tkr.

Valutarisk

Med valutarisk avses risken att verkligt värde eller framtida kassaflöden fluktuerar till följd av ändrade valutakurser. Koncernen bedriver endast verksamhet i Sverige och är därigenom inte exponerad för valutarisk förutom i ringa omfattning. Exponeringen för valutarisk härrör huvudsakligen från utländska aktiefonds innehav i SKL Kapitalförvaltning AB.

Ränterisk

Med ränterisk avses risken att verkligt värde eller framtida kassaflöden fluktuerar till följd av ändrade marknadsräntor. Koncernens är främst exponerad för ränterisk genom sin lånefinansiering och sina räntebärande instrument.

Not 5 Bidrag

Moderföretaget	2015	2014
Statliga bidrag	382 242	502 038
Intäkter från landsting	5 236	3 514
Övriga bidrag	34 111	23 123
Summa	421 589	528 675

Statliga bidrag hänförligt till avtal med statliga myndigheter gällande projekt och utvecklingsarbetet där förbundet medverkar aktivt redovisas över resultaträkningen.

Statliga bidrag där förbundet endast agerar som en förmedlare redovisas över balansräkningen. Detta innebär att av de totala statliga bidragen på 1 363 536 tkr (2 518 957 tkr) redovisas endast 388 186 tkr (501 995 tkr) över resultaträkningen. Resterande del bokförs direkt över balansräkningen.

Not 6 Nettoomsättning per rörelsegren

Koncernen	2015	2014
Kvalitetssäkringsverksamhet	28 726	25 082
Utbildningsverksamhet	4 702	4 340
Biståndsverksamhet	36 425	31 713
Fastighetsverksamhet	108 261	95 981
Tidningar/skrifter	64 291	59 753
Handels- och förlagsverksamhet	31 418	29 342
Upphandlingsverksamhet	280 869	283 438
Konferensverksamhet	63 872	63 643
Konsultverksamhet	100 994	104 275
Summa	719 558	697 567
Moderföretaget		
Konferensverksamhet	63 872	63 643
Konsultverksamhet	70 232	75 959
Skrifter, kommissionsförsäljning	2 149	2 570
	136 253	142 172

Not 7 Inköp och försäljning mellan koncernföretag

Av moderföretagets totala inköp och försäljning mätt i kronor avser 15% (13%) av inköpen och 7% (6%) av försäljningen andra företag inom hela den företagsgrupp som moderföretaget tillhör.

Not 8 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

Koncernen	2015	2014
<i>Deloitte AB</i>		
Revisionsuppdrag	1 055	1 384
Skatterådgivning	9	43
Övriga tjänster	451	169
Summa	1 515	1 596
Moderföretaget	2015	2014
<i>Deloitte AB</i>		
Revisionsuppdrag	245	319
Övriga tjänster	56	103
Summa	301	422

Not 9 Leasing

Koncernen	2015	2014
Förfallotidpunkt för framtida leasingavgifter:		
Inom ett år	13 574	13 228
Senare än ett år men inom fem år	31 391	31 921
Senare än fem år	27 305	34 980
Betalda leasingavgifter i koncernen under innevarande år	14 077	

Not 10 Anställda och personalkostnader

<i>Medelantalet anställda</i>	Koncernen		Moderföretaget	
	2015	2014	2015	2014
Kvinnor	394	373	277	265
Män	211	203	142	142
Totalt	605	576	419	407

<i>Fördelning ledande befattningshavare per balansdagen</i>	Koncernen		Moderföretaget	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
styrelseledamöter				
kvinnor	33	33	13	12
män	27	27	8	9
andra pers i ledningen inkl VD				
kvinnor	13	11	5	5
män	16	16	5	5
Totalt	89	87	31	31

<i>Löner, andra ersättningar och sociala kostnader</i>	2015		2014	
	Löner och ersättningar	Sociala kostnader*	Löner och ersättningar	Sociala kostnader*
Moderföretaget (varav pensionskostnader)	250 122	106 653 (22 887)	242 750	104 457 (23 948)
Dotterföretag (varav pensionskostnader)	92 527	43 503 (12 278)	85 092	38 385 (11 618)
Koncernen totalt (varav pensionskostnader)	342 649	150 156 (35 165)	327 842	142 842 (35 566)

* Pensionskostnaderna i moderföretaget redovisas netto efter erhållen gottgörelse från SKL Pensionsstiftelse med 36 (36) mkr.

Av moderföretagets pensionskostnader avser 659 (902) tkr gruppen styrelse och VD. Moderföretagets utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 0 (0) tkr.

Av koncernens pensionskostnader avser 3 971 (4 231) tkr gruppen styrelse och VD. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 8 078 (6 800) tkr.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan styrelseledamöter m.fl. och övriga anställda

	2015		2014	
	Styrelse och VD	Övriga anställda	Styrelse och VD	Övriga anställda
Moderföretaget	7 753	242 369	6 579	236 171
Dotterföretag	7 118	85 409	7 922	77 170
Koncernen totalt (varav tantiem o.d.)	14 871	327 778 (-)	14 501	313 341 (-)

Avgångsvederlag

Inom koncernen har avtal träffats med VD i respektive dotterbolag, varigenom VD har rätt till avgångsvederlag på 12-24 månader.

För VD i moderföretaget har avtal träffats, varigenom VD har rätt till 24 månaders uppsägningstid. För VD själv gäller dock en uppsägningstid på 3 månader.

Not 11 Resultat från andelar i koncernföretag

Moderföretaget	2015	2014
Utdelning från SKL Kapitalförvaltning (anteciperad)	10 000	0
Utdelning från SKL Företag	15 015	15 015
Summa	25 015	15 015

Not 12 Resultat från andelar i intresseföretag

Koncernen	2015	2014
Resultatandel i SOS Alarm Sverige AB (50%)	-1 381	14 361
Resultatandel i KPA AB (40%)	7 465	1 338
Summa	6 084	15 699

Not 13 Resultat från övriga värdepapper

Koncernen		
Realisationsresultat vid försäljning av värdepapper	31 084	43 207
Utdelningar	2 420	1 530
Nedskrivningar	-10	0
Övriga finansiella intäkter	3 694	2 794
Summa	37 188	47 531

Moderföretaget

Realisationsresultat vid försäljning av värdepapper	0	2 598
Utdelningar	1 092	0
Övriga finansiella intäkter	955	0
Summa	2 047	2 598

Not 14 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

Koncernen	2015	2014
Ränteintäkter	5 413	9 371
Summa	5 413	9 371

Moderföretaget

	2015	2014
Ränteintäkter koncernföretag	6	111
Ränteintäkter övriga	144	2 523
Summa	150	2 634

Not 15 Räntekostnader och liknande resultatposter

Koncernen	2015	2014
Räntekostnader	-4 398	-6 653
Övriga finansiella kostnader	-852	-2 584
Summa	-5 250	-9 237

Moderföretaget

	2015	2014
Räntekostnader koncernföretag	0	-603
Räntekostnader övriga	-329	-134
Summa	-329	-737

Not 16 Skatt på årets resultat

Koncernen	2015	2014
Aktuell skatt	-22 401	-18 469
Skatt hänförligt till tidigare år	-44	-2 685
Uppskjuten skatt	-1 969	7 146
Skatt på årets resultat	-24 414	-14 008
Avstämning årets skattekostnad	2015	2014
Redovisat resultat före skatt	104 449	141 925
Skatt beräknad enligt svensk skattesats (22%)	-22 979	-31 224
Skatteeffekt avseende:		
Resultatandelar enligt kapitalandelsmetoden	1 338	3 454
Avskrivning av koncernmässiga övervärden	-388	-253
Ej skattepliktiga intäkter	250	129
Övriga ej avdragsgilla kostnader	-2 390	-2 403
Skatt på schablonintäkter	-903	-975
Ianspråktagande av underskottsavdrag	702	19 949
Summa	-24 370	-11 323
Justeringar som redovisats innevarande år avseende tidigare års aktuella skatt	-44	-2 685
Årets redovisade skattekostnad	-24 414	-14 008
Uppskjutna skatteskulder	2015-12-31	2014-12-31
Temporär skillnad fastigheter	17 117	20 106
Obeskattade reserver	19 286	14 329
Summa	36 403	34 435

Moderföretaget

På resultatet i moderföretaget utgår ingen skatt till följd av tidigare skattemässiga underskott. Dessa underskott har inte tagits upp som tillgång i balansräkningen.

Not 17 Programvaror

Koncernen	2015-12-31	2014-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	15 506	12 142
Nyanskaffningar	804	3 364
Avyttringar och utrangeringar	0	0
Summa	16 310	15 506
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-9 586	-7 784
Avyttringar och utrangeringar	0	0
Årets avskrivning enligt plan	-2 191	-1 802
Summa	-11 777	-9 586
Planenligt restvärde vid årets slut	4 533	5 920

Not 18 Goodwill

Koncernen	2015-12-31	2014-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	10 892	10 892
Summa	10 892	10 892
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-6 445	-5 641
Årets avskrivning enligt plan	-804	-804
Summa	-7 249	-6 445
Planenligt restvärde vid årets slut	3 643	4 447

Not 19 Byggnader och mark

Koncernen	2015-12-31	2014-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	886 685	557 839
Nyanskaffningar	0	329 208
Omklassificeringar (från pågående nyanläggningar)	10 780	154
Avyttringar och utrangeringar	-1 589	-516
Summa	895 876	886 685
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-157 796	-123 994
Avyttringar och utrangeringar	111	508
Årets avskrivning enligt plan	-37 992	-34 310
Summa	-195 677	-157 796
<i>Akkumulerade uppskrivningar</i>		
Vid årets början	40 237	41 389
Årets avskrivning enligt plan	-1 152	-1 152
Summa	39 085	40 237
Planenligt restvärde vid årets slut	739 284	769 126

Not 20 Inventarier och installationer

Koncernen	2015-12-31	2014-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	57 545	56 415
Nyanskaffningar	6 501	4 004
Avyttringar och utrangeringar	-15 691	-2 874
Summa	48 355	57 545
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-41 112	-36 430
Avyttringar och utrangeringar	15 501	2 623
Årets avskrivning enligt plan	-6 189	-7 305
Summa	-31 800	-41 112
Planenligt restvärde vid årets slut	16 555	16 433

Not 20 Inventarier och installationer (forts.)

Moderföretaget	2015-12-31	2015-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	7 249	7 111
Nyanskaffningar	633	792
Avyttringar och utrangeringar	0	-654
Summa	7 882	7 249
 <i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-3 126	-2 476
Årets avskrivningar enligt plan	-1 340	-1 304
Avyttringar och utrangeringar	0	654
Summa	-4 466	-3 126
 Planenligt restvärde vid årets slut	3 416	4 123

Not 21 Pågående nyanläggningar

Koncernen	2015-12-31	2015-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	271	154
Nyanskaffningar	14 275	271
Omklassificeringar (till byggnader och mark)	-10 780	-154
Summa	3 766	271

Not 22 Andelar i koncernföretag

Moderföretaget	Kapital- andel	Rösträtts- andel	Antal andelar	Bokfört värde
<u>Dotterföretag</u>				
SKL Företag AB, 556117-7535	100%	100%	650 000	243 249
SKL Kapitalförvaltning AB, 556615-2657	100%	100%	1 000	957 444
Summa				1 200 693

Not 23 Andelar i intresseföretag

Koncernen	2015-12-31	2014-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	156 846	141 147
Årets resultatandel	6 084	15 699
Bokfört värde vid årets slut	162 930	156 846

Koncernens innehav av andelar i intresseföretag

<i>Intresseföretag, org. nr, säte</i>	Andel	Värde i koncernen
KPA AB, 556526-8694, Stockholm	40%	86 454
SOS Alarm AB, 556159-5819, Stockholm	50%	76 476
Summa		162 930

Not 24 Andra långfristiga värdepappersinnehav

Koncernen	2015-12-31		2014-12-31	
	Ansk.värde	Markn.värde	Ansk.värde	Markn.värde
Räntebärande instrument	985 184	1 013 090	827 215	863 174
Strukturerade produkter	55 838	64 822	82 682	97 998
Svenska aktiefonder och certifikat	174 530	266 156	131 834	208 829
Utländska aktiefonder och certifikat	114 788	139 972	160 497	181 936
Aktier och andelar samt övrigt	61	61	71	71
Summa	1 330 401	1 484 101	1 202 299	1 352 008

Moderföretaget	2015-12-31		2014-12-31	
	Ansk.värde	Markn.värde	Ansk.värde	Markn.värde
Räntebärande instrument	215 776	223 225	213 729	222 569
Övrigt	22	22	22	22
Summa	215 798	223 247	213 751	222 591

Not 25 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Koncernen	2015-12-31	2014-12-31
Pensionsskuld	8 714	8 894
Summa	8 714	8 894

Moderföretaget

Förbundets pensionsåtaganden uppgick vid årsskiftet till 1 061 (962) mkr. Dessa åtaganden tryggas genom medel avsatta till pensionsstiftelse, vars tillgångar uppgick till 1 299 (1 283) mkr enligt marknadsvärdering.

Not 26 Långfristiga skulder

Koncernen	2015-12-31	2014-12-31
Skulder till kreditinstitut	501 165	511 500
Deposition från hyresgäster	346	268
Summa	501 511	511 768

Inom ett år*	36 548	64 860
Senare än ett år men inom fem år	464 963	446 640
Senare än fem år	0	268
Summa	501 511	511 768

*Avser skulder som förfaller inom ett år men som redovisas som långfristig skuld då de antas förlängas

Not 27 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Koncernen	2015-12-31	2014-12-31
Upplupna personalkostnader	42 303	37 007
Förutbetalda hyror	27 860	25 372
Förutbetalda projektmede	525 418	697 684
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	50 019	30 948
Summa	645 600	791 012

Moderföretaget

Upplupna personalkostnader	27 147	25 485
Förutbetalda projektmede	525 418	697 684
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30 310	7 914
Summa	582 875	731 083

Not 28 Poster inom linjen

Koncernen	2015-12-31	2014-12-31
Ställda säkerheter		
Fastighetsinteckningar	407 000	407 000
Summa	407 000	407 000

Koncernen har ställt tillgångar i dotterföretag i säkerhet för lån från kreditinstitut. Av uttagna pantbrev om 407.000 tkr är 234.000 tkr generellt pantsatta. Resterande 173.000 tkr är pantbrev i eget förvar. Koncernmodern Sveriges Kommuner och Landsting har gått i borgen gentemot SE-banken avseende koncernbolagens utestående krediter och räntederivat.

Not 29 Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet

Koncernen	2015	2014
Av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar	49 805	45 373
Förändring av avsättningar	-180	-1 732
Resultatandel i intresseföretag	-6 084	-15 699
Minoritetsintressen	-	-90
Summa	43 541	27 852

Moderföretaget

Av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar	1 340	1 304
Förändring av avsättningar	-1 458	-3 131
Summa	-118	-1 827

Not 30 Betald inkomstskatt

Koncernen	2015	2014
Aktuell skatt enligt resultaträkning	-22 445	-21 154
Förändring av skattefordran	6 937	8 343
Summa	-15 508	-12 811

Stockholm den 11 mars 2016

Lena Micko
Ordförande

Anders Henriksson
1:e vice ordförande

Anders Knape
2:e vice ordförande

Emil Broberg
3:e vice ordförande

Karin Thomasson
4:e vice ordförande

Katarina Berggren

Peter Roslund

Heléne Fritzon

Annelie Hulthén

Karin Wanngård

Birgitta Losman

Anna Hövenmark

Elisabeth Unell

Suzanne Frank

Anders Ågren

Torbjörn Rosdahl

Carola Gunnarsson

Eva Nypelius

Lennart Gabrielsson

Monica Selin

Michael Rosenberg

Håkan Sörman
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse avseende denna årsredovisning och koncernredovisning har avgivits den 14 april 2016.

Kenneth Strömberg

Jeppe Johnsson

Leif Sandberg

Deloitte AB

Elisabeth Werneman
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till kongressen i Sveriges Kommuner och Landsting
Organisationsnummer 222000-0315

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Sveriges Kommuner och Landsting för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisning på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisning inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisning. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisning, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur förbundet upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i föreningens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisning upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvi-

sande bild av förbundets och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kongressen fastställer resultaträkningen och balansräkningen för förbundet och för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande förbundets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Sveriges Kommuner och Landsting för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande förbundets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande förbundets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionsd i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande förbundets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisning granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i förbundet för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot förbundet. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med årsredovisningslagen eller förbundets stadgar.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att kongressen disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Vår revisionsberättelse avseende denna årsredovisning och koncernredovisning har avgivits den 14 april 2016

Kenneth Strömberg

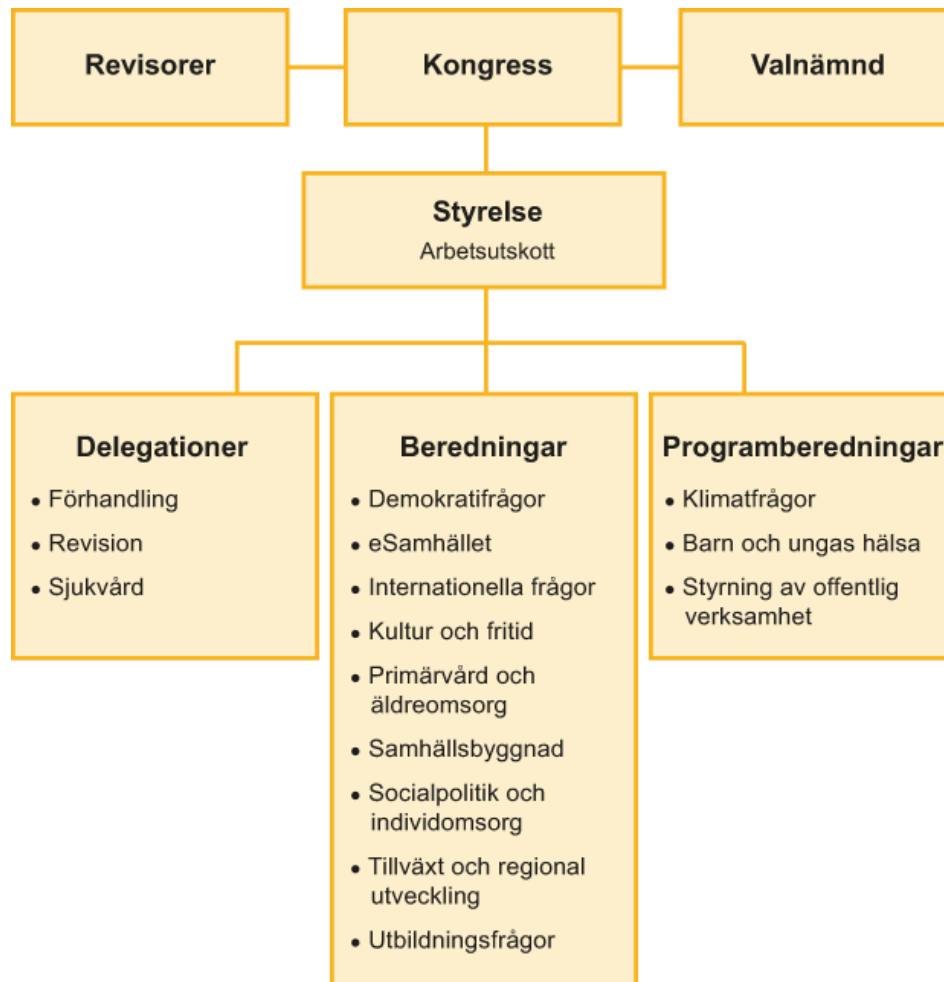
Jeppe Johnsson

Leif Sandberg

Deloitte AB
Elisabeth Werneman
Auktoriserad revisor

Politisk organisation

Organisationsschema

Förtroendevalda

Sveriges Kommuner och Landstings styrelse.

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Lena Micko (S)
Linköpings kommun, ordförande

2:e vice ordförande

Anders Knape (M)
Karlstads kommun

4:e vice ordförande

Karin Thomasson (MP)
Östersunds kommun

Peter Roslund (S)
Piteå kommun

Anneli Hulthén (S)
Göteborgs stad

Birgitta Losman (MP)
Västra Götalandsregionen

Elisabeth Unell (M)
Västerås stad

Anders Ågren (M)
Umeå kommun

Carola Gunnarsson (C)
Sala kommun

Lennart Gabrielsson (L)
Sollentuna kommun

Michael Rosenberg (SD)
Helsingborgs stad

1:e vice ordförande

Anders Henriksson (S)
Landstinget i Kalmar län

3:e vice ordförande

Emil Broberg (V)
Region Östergötland

Boel Godner (S)
Södertälje kommun

Heléne Fritzon (S)
Kristianstad kommun

Karin Wanngård (S)
Stockholms stad

Anna Hövenmark (V)
Jokkmokks kommun

Suzanne Frank (M)
Landstinget Kronoberg

Torbjörn Rosdahl (M)
Stockholms läns landsting

Eva Nypelius (C)
Region Gotland

Monica Selin (KD)
Västra Götalandsregionen

Sveriges Kommuner och Landstings styrelse.

Ersättare

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) Malmö stad	Peter Olofsson (S) Västerbottens läns landsting
Anna Fransson (S) Region Kronoberg	Ulf Olsson (S) Borås stad
Peter Lindroth (S) Karlsborgs kommun	Helen Eliasson (S) Västra Götalandsregionen
Bertil Kinnunen (S) Uppsala läns landsting	Ingalill Persson (S) Landstinget Dalarna
Erika Ullberg (S) Stockholms läns landsting	Dan Gahnström (MP) Botkyrka kommun
Ida Legnemark (V) Borås stad	Peter Danielsson (M) Helsingborgs stad
Inger Källgren Sawela (M) Gävle kommun	Stefan Svensson (M) Partille kommun
Jonas Ransgård (M) Göteborgs stad	Marith Hesse (M) Västra Götalandsregionen
Carl-Johan Sonesson (M) Region Skåne	Mats Gerdau (M) Nacka kommun
Gustav Hemming (C) Stockholms läns landsting	Helene Odenjung (L) Göteborgs stad
Jenny Nordahl (SD) Landstinget Dalarna	

Adjungerande till styrelsen

I sin egenskap av ordförande och vice ordförande i sjukvårdsdelegationen och förhandlingsdelegationen

Dag Larsson (S) ordförande i Sjukvårdsdelegationen Stockholms läns landsting	Mats Eriksson (M) vice ordförande i Sjukvårdsdelegationen Region Halland	Sten Nordin (M) vice ordförande i Förhandlingsdelegationen Stockholms stad
---	---	---

Arbetsutskottet

Ordinarie ledamöter

Lena Micko (S), Linköpings kommun
Anders Henriksson (S), Landstinget i Kalmar län
Karin Thomasson (MP), Östersunds kommun
Emil Broberg (V), Region Östergötland
Anders Knape (M), Karlstad kommun
Carola Gunnarsson (C), Sala kommun
Lennart Gabrielsson (L), Sollentuna kommun

Ersättare

Katarina Berggren (S), Botkyrka kommun
Peter Roslund (S), Piteå kommun
Dan Gahnström (MP), Botkyrka kommun
Anna Hövenmark (V), Jokkmokks kommun
Elisabeth Unell (M), Västerås stad
Eva Nypelius (C), Region Gotland
Helene Odenjung (L), Göteborgs stad

Beredningen för demokratifrågor

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Paul Lindvall (M)
Linköpings kommun

Peder Björk (S)
Sundsvalls kommun

Urban Granström (S)
Nyköpings kommun

Mohammed Tahir (MP)
Uppsala kommun

Ulf Bingsgård (M)
Region Skåne

Ulrika Liljeberg (C)
Leksands kommun

Vice ordförande

Hanna Thomé (V)
Mamö stad

Monica Hanson (S)
Trollhättans stad

Lilly Bäcklund (S)
Lycksele kommun

Linda Frohm (M)
Kalix kommun

Ann-Charlotte Stenkil (M)
Varbergs kommun

Ersättare

Peter Wretlund (S)
Oskarshamns kommun

Lars Bryntesson (S)
Sigtuna kommun

Jimmy Baker (M)
Botkyrka kommun

Lars Thunberg (KD)
Helsingborgs stad

Marie Ekman (S)
Skövde kommun

Annsophie Andersson (S)
Östersunds kommun

Inger Hilmansson (L)
Kalmar kommun

Beredningen för digitalisering

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Martin Andreasson (M)
Västra Götalandsregionen

Anders Teljebäck (S)
Västerås stad

Åsa Eriksson (S)
Norbergs kommun

Yasmine Posio Nilsson (V)
Göteborgs stad

Rigmor Åström (M)
Bodens kommun

Majvor Sjölund (C)
Piteå kommun

Vice ordförande

Pierre Cengiz Edstrand (MP)
Sigtuna kommun

Khashayar Farmanbar (S)
Nacka kommun

Lise-Lotte Bensköld Olsson (S)
Region Halland

Magnus Leivik (M)
Landstinget i Sörmland

Nina Lagh (M)
Landstinget i Uppsala län

Ersättare

Sara Rudolfsson (S)
Olofströms kommun

Joakim Järrebring (S)
Alingsås kommun

Daniel Forslund (L)
Stockholms läns landsting

Camilla Brodin (KD)
Täby kommun

Camilla Ymer (S)
Uppvidinge kommun

Elisabeth Strömqvist (S)
Landstinget Västernorrland

Vakant (L)

Beredningen för internationella frågor

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Ilmar Reepalu (S)
Malmö stad

Yoomi Renström (S)
Ovanåkers kommun

Johan Rocklind (S)
Gnesta kommun

Carina Bengtsson (C)
Ljungby kommun

Vice ordförande

Annika Tännström (M)
Västra Götalandsregionen

Anders Rosén (S)
Halmstads kommun

Alexander Wendt (M)
Landstinget Blekinge

Ersättare

Lena Malm (S)
Göteborgs stad

Björn Jansson (S)
Region Gotland

Hampus Magnusson (M)
Göteborgs stad

Erik Slottner (KD)
Stockholms stad

Helena Proos (S)
Enköpings kommun

Ann-Margarethe Livh (V)
Stockholms stad

Pär Lövstrand (L)
Östersunds kommun

Beredningen för kultur och fritids frågor

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Marie-Louise Rönnmark (S)
Umeå kommun

Linda Larsson (S)
Karlstads kommun

Vivianne Macdisi (S)
Landstinget i Uppsala län

Anne-Marie Wallouch (V)
Kristinehamns kommun

Malin Wengholm (M)
Region Jönköpings län

Ulrika Axelsson (C)
Sjöbo kommun

Vice ordförande

Catrin Hulmarker (M)
Hjo kommun

Alex Bergström (S)
Västra Götalandsregionen

Amanda Lind (MP)
Härnösands kommun

Gustav Schyllert (M)
Vellinge kommun

Henrik Yngvesson (M)
Mörbylånga kommun

Ersättare

Niklas Nordström (S)
Luleå kommun

Åsa Kratz (S)
Landstinget Sörmland

Karolina Wallström (L)
Örebro kommun

Conny Brännberg (KD)
Västra Götalandsregionen

Meit Fohlin (S)
Region Gotland

Emilia Bjuggren (S)
Stockholms stad

Alda Danial (L)
Tibro kommun

Beredningen för primärvård och äldreomsorg

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Eva Olofsson (V)
Västra Götalandsregionen

Kalle Sandström (S)
Landstinget Blekinge

Denise Norström (S)
Landstinget Västmanland

Ann-Marie Johansson (S)
Region Jämtland Härjedalen

Nicklas Sandström (M)
Västerbottens läns landsting

Martina Mossberg (M)
Haninge kommun

Gilbert Tribo (L)
Region Skåne

Vice ordförande

Maria Rydén (M)
Göteborgs stad

Jan Björklund (S)

Mirja Räihä (S)
Stockholms stad

Jessica Rydell (MP)
Landstinget i Kalmar län

Malin Höglund (M)
Mora kommun

Gunilla Druve Jansson (C)
Västra Götalandsregionen

Ersättare

Eva Carlsson (S)
Partille kommun

Agneta Luttröpp (MP)
Västerås kommun

Dan Ankarholm (NS)
Norrbottens läns landsting

Gudrun Brunegård (KD)
Landstinget i Kalmar län

Marcus Eskdahl (S)
Region Jönköpings län

Håkan Jörnehed (V)
Stockholms läns landsting

Kajsa Rosén (L)
Kumla kommun

Beredningen för samhällsbyggnad

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Johan Persson (S)
Kalmar kommun

Talla Alkurdi (S)
Stockholms läns landsting

Åsa Karlsson Björkmarker (S)
Växjö kommun

Karolina Skog (MP)
Malmö stad

Carina Zachau (M)
Örkelljunga kommun

Lennart Kalderén (M)
Salems kommun

Fredrik Sjögren (L)
Malmö stad

Vice ordförande

Pär Jönsson (M)
Östersunds kommun

Anders Almgren (S)
Lunds kommun

Andreas Svahn (S)
Hallsbergs kommun

Sebastian Wiklund (V)
Stockholms stad

Bo Frank (M)
Växjö kommun

Aphram Melki (C)
Järfälla kommun

Ersättare

Gert-Inge Andersson (S)
Västra Götalandsregionen

Mats Gunnarsson (MP)
Region Örebro

Caroline Dieker (M)
Askersunds kommun

Bengt Germundsson (KD)
Markaryds kommun

Jörgen Edsvik (S)
Gävle kommun

Evalena Öman (V)
Götene kommun

Karin Jonsson (C)
Norrköpings kommun

Beredningen för socialpolitik och individomsorg

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Marlene Burwick (S)
Uppsala kommun

Per Ribacke (S)
Alvesta kommun

Lars Isacsson (S)
Avesta kommun

Åsa Lindhagen (MP)
Stockholms stad

Mikaela Waltersson (M)
Halmstads kommun

Arion Chryssafis (M)
Solna stad

Helene Åkerlind (L)
Gävle kommun

Vice ordförande

Jörgen Berglund (M)
Sundsvalls kommun

Marina Johansson (S)
Göteborgs stad

Ilko Corkovic (S)
Borgholms kommun

Ulrika Edman (V)
Umeå kommun

Daniel Portnoff (M)
Trosa kommun

Rasmus Persson (C)
Örebro kommun

Ersättare

Mattias Ravander (S)
Söderköpings kommun

Katerin Mendez (MP)
Malmö stad

Eva Alriksson (M)
Gällivare kommun

David Lega (KD)
Göteborgs stad

Eva Lindberg (S)
Region Gävleborg

Mats Einarsson (V)
Botkyrka kommun

Ingrid Hermansson (C)
Karlskrona kommun

Beredningen för tillväxt och regional utveckling

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Birgitta Losman (MP)
Västra Götalandsregionen

Johan Nyhus (S)
Göteborgs stad

Jimmy Jansson (S)
Landstinget Sörmland

Robert Uitto (S)
Region Jämtland Härjedalen

Harald Hjalmarsson (M)
Västerviks kommun

Christian Gustavsson (M)
Linköpings kommun

Niklas Frykman (L)
Eskilstuna kommun

Vice ordförande

Kristina Jonäng (C)
Västra Götalandsregionen

Kikki Liljeblad (S)
Norrköpings kommun

Jens Sjöström (S)
Stockholms läns landsting

Brittis Benzler (V)
Region Gotland

Gunilla Levén (M)
Västra Götalandsregionen

Kristoffer Tamsons (M)
Stockholms läns landsting

Ersättare

Helene Björklund (S)
Sölvesborgs kommun

Mätta Ivarsson (MP)
Region Skåne

Kenneth Backgård (NS)
Norrbottens läns landsting

Birgitta Södertun (KD)
Region Skåne

Patrik Karlsson (S)
Mölnåls stad

Sara Högelius (V)
Landstinget Blekinge

Dag Rogne (C)
Säffle kommun

Beredningen för utbildningsfrågor

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Kenneth Nilsson (S)

Örebro kommun

Anders Rubin (S)

Malmö stad

Jonas Nygren (S)

Sundbybergs stad

Karin Pleijel (MP)

Göteborgs stad

Anders Gäfvert (M)

Härnösands kommun

Carina Wutzler (M)

Vellinge kommun

Anna Svalander (L)

Borås stad

Vice ordförande

Cecilia Brinck (M)

Stockholms stad

Jeanette Qvist (S)

Varbergs kommun

Jan Bohman (S)

Borlänge kommun

Vasiliki Tsouplaki (V)

Västerås stad

Simon Härenstam (M)

Region Gotland

Mari-Louise Wernersson (C)

Falkenbergs kommun

Ersättare

Carin Lidman (S)

Västerås Stad

Lotta Wedman (MP)

Ludvika kommun

Camilla Brunsberg (M)

Karlskrona kommun

Lennart Bondeson (KD)

Örebro kommun

Olle Burell (S)

Stockholms stad

Elisabeth Zachrisson (V)

Umeå kommun

Monica Lundin (L)

Borlänge kommun

Förhandlingsdelegationen

Ordinarie ledamöter

Ordförande Heléne Fritzon (S)
Kristianstads kommun

Karin Engdahl (S)
Västra Götalandsregionen

Roger Mogert (S)
Stockholms stad

Catarina Deremar (C)
Tierps kommun

Vice ordförande Sten Nordin (M)
Stockholms stad

Mats Johansson (S)
Region Östergötland

Anna Hård af Segerstad (M)
Västerås stad

Ersättare

Amela Hodzic (S)
Region Skåne

Kenneth Östberg (S)
Landstinget Västmanland

Ola Karlsson (M)
Region Örebro

Jens Sundström (L)
Norrbottens läns landsting

Ilan De Basso (S)
Region Jönköpings län

Agneta Granström (MP)
Norrbottens läns landsting

Lars-Ingvar Ljungman (M)
Vellinge kommun

Revisionsdelegationen

Ordförande
Anna Wiklund (M)
Revisor i Landstinget Uppsala län

Elisabeth Löf (S)
Revisor i Landstinget Västmanland

Christine Högberg (S)
Revisor i Kramfors kommun

Marianne Ericsson (V)
Revisor i Region Jönköping

Krister Stensson (M)
Västra Götalandsregionen

Hans Backman (L)
Revisor Region Gävleborg

Vice ordförande
Bert Öhlund (S)
Revisor i Landstinget i Västerbottens län

Carl-Olof Bengtsson (S)
Revisor i Växjö kommun

Monica Broden (MP)
Revisor i Region Östergötland

Jan Rönngren (M)
Revisor i Strömsunds kommun

Nils Westling (C)
Revisor i Söderhamns kommun

Sjukvårdsdelegationen

Ordinarie ledamöter

Ordförande

Dag Larsson (S)
Stockholms läns landsting

Ulric Andersson (S)
Landstinget i Värmland

Maria Stenberg (S)
Norrbottens läns landsting

Anders Åkesson (MP)
Region Skåne

Marie Morell (M)
Region Östergötland

Marie Ljungberg Schött (M)
Stockholms läns landsting

Jonas Andersson (L)
Västra Götalandsregionen

Vice ordförande

Mats Eriksson (M)
Region Halland

Anna-Lena Hogerud (S)
Region Skåne

Marie-Louise Forsberg Fransson (S)
Region Örebro län

Sara Svensson (V)
Region Skåne

Patrik Stenvard (M)
Region Gävleborg

Christer Jonsson (C)
Landstinget i Kalmar län

Ersättare

Monica Johansson (S)
Landstinget i Södermanland

Susanne Nordling (MP)
Stockholms läns landsting

Cecilia Andersson (C)
Västra Götalandsregionen

Mia Frisk (KD)
Region Jönköpings län

Håkan Linnarsson (S)
Västra Götalandsregionen

Linda Fleetwood (V)
Landstinget i Kalmar län

Anna Starbrink (L)
Stockholms läns landsting

Programberedningen för barn och ungas hälsa

Ordförande

Hans Leghammar (MP)
Region Halland

Maria Nyman Stjärnskog (S)
Skurups kommun

Shakhlo Altieva (MP)
Stockholms läns landsting

Ida Legnemark (V)
Borås stad

Raymond Pettersson (C)
Värnamo kommun

Marie Litholm (KD)
Haninge kommun

Vice ordförande

Johanna Sjö (M)
Stockholms stad

Elin Norén (S)
Region Dalarna

Thomas Lundberg (V)
Kramfors kommun

Per Wahlberg (M)
Landstinget i Västernorrland

Anna Ågerfalk (L)
Region Örebro län

Programberedningen för klimat

Ordförande

Bijan Zainali (S)
Västra Götalandsregionen

Kristina Zakrisson (S)
Norrbotten

Emma Berginger (MP)
Lunds kommun

Rikard Warlenius (V)
Stockholms stad

Gustav Hemming (C)
Stockholms läns landsting

Liza-Maria Norlin (KD)
Sundsvalls kommun

Vice ordförande

Gunnar Hedberg (M)
Uppsala kommun

Tomas Eriksson (MP)
Stockholms läns landsting

Anna Hövenmark (V)
Jokkmokks kommun

Ingalill Jonsson (M)
Nordmalings kommun

Nicke Grahn (L)
Dorotea kommun

Programberedningen för styrning av offentligt finansierad verksamhet

Ordförande

Ingrid Burman (V)
Uppsala kommun

Carina Ödebrink (S)
Region Jönköping

Malena Ranch (MP)
Uppsala läns landsting

Daniel Bernmar (V)
Göteborgs stad

Eva Nypelius (C)
Region Gotland

Anders Sellström (KD)
Umeå kommun

Vice ordförande

Erik Langby (M)
Sigtuna kommun

Gabriella Lavecchia (S)
Stockholms stad

Karl Palmås (MP)
Göteborgs stad

Maria Dellham (M)
Landstinget i Västmanland

Lina Nordquist (L)
Uppsala läns landsting

Revisorer

Ordinarie revisorer

Kenneth Strömberg (S),
ordförande Stockholms stad,

Jeppe Johnsson (M),
Sölvesborgs kommun

Leif Sandberg (M),
Hammarö kommun

Ersättare

Anna Carin Magnusson (S),
Region Jönköpings län

Lennart Pettersson
(C), Region Skåne

Niklas Wikström (L),
Karlstads kommun

Kansliorganisation

Organisationsschema

Sveriges Kommuner och Landsting

SKL är en medlemsorganisation för kommuner, landsting och regioner som ska verka på medlemmarnas uppdrag och med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin.

Årsredovisningen för 2015 innehåller en beskrivning och uppföljning av förbundets verksamhet under året.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se.

ISBN 978-91-7585-333-8